РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза == "SVOBODA" == Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXIII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., четвер 25-го марта 1915. Ч. 35. VOL. XXIII. JERSEY CITY, N. J., Thursday, March 25, 1915. N. 35.

ПЕРЕМИШЛЬ В РОСІЙСЬКИХ РУКАХ.

Голод змусив перемиську залогу до здачі.

Москалі не здобули ані одного форту перемиської кріпости.

Перед здачею Австрійці збурили форти і знищили амуніцію.

В ГАЛИЧИНІ:

ПЕРЕМИСЬКА ЗАЛОГА З ГОЛОДУ ВІДДАЛА МОСКАЛЯМ КРІПОСТЬ БЕЗ БОЮ. — ВЕЛИКА РАДІСТЬ В ЦАРСЬКІЙ СТОЛИЦИ. — ПРИРОДА ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ ЦАРСЬКОГО ГИМНУ І МОСКОВСЬКОЇ РАДОСТИ.

ПЕТРОГРАД (через Лондон), дня 22. марта. — **По облозі, яка тривала від 6-ти місяців, залога великої галицької кріпости Перемишля піддала ся нині російській армії без бою.**

Російське міністерство війни подає, що число полонених в перемиській кріпости так представляєть ся: 9 австрійських ґенералів, понад 300 офіцирів і 50.000 жовнірів.

Дальше урядово оповіщено, що з нагоди занятя російською армією Перемишля цар надав головному командантови російської армії хрест сьв. Юрія другої кляси, а командантови російської армії, що облягала Перемишль, ґенералови Селіванову хрест сьв. Юрія третої кляси.

Вивішенє білого прапора на знак здачі перемиської кріпости було для Москалів лише малою несподіванкою, **бо загалом в російських кругах було звісно, що Перемишль є в дуже прикрих обставинах, що недостає там всяких засобів поживи та, що залога може видержати вже лише кілька днів.**

Мимо того велика радість запанувала в Петроґраді і лише сніжна заметіль перешкодила демонстрацію, в якій сполучило ся цивільне населенє з військовими і ходило по улицях.

З Казанського собора доносили ся на улицю звуки царського гимна. Також з инших сторін російської столиці доходили звуки радісного співу і музики, які зливали ся з витєм і гудінєм вихру, що засипав улиці, доми і товпу хмарами снігу. Вкінци товпи з улиць мусіли уступити і зникнути по домах.

ГОЛОД ЗМУСИВ ПЕРЕМИСЬКУ ЗАЛОГУ ДО ЗДАЧІ. — УПАДОК ПЕРЕМИШЛЯ НЕ ВПЛИНЕ НА ЗАГАЛЬНЕ ПОЛОЖЕНЄ.

ВІДЕНЬ (через Амстердам), дня 22. марта. — Про здачу Перемишля нині оголошено урядово таке оповіщенє:

Перемишль упав з честию, по 6-місячній російській облозі. **Комендант залоги ґенерал Кусманек одержав дня 18. с. м. приказ по трох днях віддати кріпость неприятелеви, бо навіть при найбільшій ощадности поживи залога не могла довше нею виживити ся ніж три дни.**

Дня 19. с. м. уладила ще перемиська залога більший випад проти російської армії і видержала 7-годинну боротьбу з Москалями. Але вкінци мусіла уступити перед чисельно переважаючою силою російських військ. **В ночи з 20-ого на 21-ого с. м. Москалі вдарили з кількох сторін на зовнішні форти, але мусіли уступити перед огнем, яким засипали їх хоробрі оборонці твердині.**

Велике признанє належить ся перемиській залозі за хоробру оборону твердині підчас нападів російських військ на форти і за геройські битви, які вона звела в многих стрічах з Москалями підчас випадів з твердині. Сього признаня перемиським героям не відмовить навіть неприятель.

В останних днях було ще можливо австрійській залозі знищити кріпость з фортами, укріпленями, гарматами й амуніцією.

Упадок Перемишля, з чим головна військова управа числила ся вже від довшого часу, не має жадного впливу на загальне воєнне положенє.

ОСТАННИЙ ПОКЛИК КОМАНДАНТА ДО ОБОРОНЦІВ.

ВІДЕНЬ (через Амстердам), дня 22. марта. — Комендант перемиської залоги ґенерал Кусманек видав був дня 18. с. м., в день перед останним випадом з твердині, а на 4 дни перед її здачею, поклик до війска, в якім між иншим сказано:

„Пів року боронили ми, сини майже всіх народів нашої улюбленої вітчини, перемиську кріпость перед безнастанними нападами неприятеля. При помочи Господа і завдяки вашій хоробрости боронили ми кріпость успішно мимо завзятих нападів неприятеля та мимо недостатків і студени. Ви, жовніри, заслужили собі на найвисше признанє вашого команданта і краю і викликали подив навіть у неприятеля. В улюбленій нашій вітчині тисячі сердець бють ся за вас. Проломіть неприятельські лінії і продістаньте ся дальше. У своїх змаганях не спочиньте, поки не дістанетесь до нашої головної армії, котра по тяжких трудах і боях іде в напрямі до російської облягаючої армії. Стоїмо перед страшною битвою, бо неприятель все посьвятить, аби не допустити до освободженя твердині, яка його так богато коштувала.

„Тож знайте, що тепер кождий з вас має мати лиш одно на гадці: Вперед! Все вперед! Розбийте все, що стане вам на дорозі! Будьте хоробрі й отворіть собі шлях!

„До вас, мої герої, видаю нині отсей останний поклик. Честь нашого краю і ваша власна не позволяють, аби ми по славних боях дали неприятелеви легку добичу! Тож вперед!"

ПЕРЕМИСЬКІЙ ЗАЛОЗІ ГРОЗИЛА ГОЛОДОВА СМЕРТЬ.

ЛЬВІВ, Галичина (через Петроград і Лондон), дня 22. марта. — Австрійські бранці, яких полонено під Перемишлем, на кілька днів перед упадком твердині, оповідають, що в Перемишли від довшого вже часу був на половину голод; бракувало хліба й инших артикулів поживи.

Окрім офіцирських коний, оповідають бранці, не було видно жадних инших звірят в місті, бо всі вибито на прокормленє війска, яке в останнім часі дістало дуже мало їсти. Переважно живлено війско в останім часі самими консервами, через що ширили ся між жовнірами недуги, особливо черевний тиф.

Відносини були такі прикрі, що мало не прийшло до бунту серед війска, яке домагало ся здачі твердині для ратунку перед голодовою смертию.

СИЛИ ПРИРОДИ ПЕРЕМОГЛИ ПЕРЕМИСЬКУ ЗАЛОГУ, НЕ РОСІЙСЬКА АРМІЯ.

ВІДЕНЬ (через Амстердам і Лондон), дня 23. марта. — Головний командант австро-угорської армії полевий маршалок архикнязь Фридрих видав приказ до армії, в якім подаєть ся жовнірам до відома про упадок перемиської твердині і висловлюєть ся її оборонцям найвисше признанє.

При кінци того приказу до армії сказано так:

„Поздоровленє і подяка хоробрим героям з Перемишля, вашим товаришам! Перемогли їх сили природи, — не могучість неприятеля! Вони сповнили свій обовязок до крайних границь людської можливости. Оборона Перемишля буде по вік ясним листком в памятній почесній книзі нашої армії!"

РОСІЙСЬКЕ ПРИЗНАНЄ ДЛЯ ПЕРЕМИСЬКОЇ ЗАЛОГИ.

ПЕТРОГРАД (через Лондон), дня 22. марта. — По занятю Перемишля освободила ся російська облягаюча армія в силі 100.000, а після инших обчислень 160.000 люда (замітне, що російська військова управа навіть сама не знає, кілько мала війска під Перемишлем!).

Ту армію можна буде тепер ужити до воєнних ділань в російській Польщі і здовж цілого фронту під Карпатами в Галичині.

Як доносять телеґрами з Галичини, **оборонці Перемишля в останнім часі перебули страшні часи.** Голод і недуги прорідили їх ряди, а також не доставало в кріпости амуніції(?). **Залога держала ся до остатка. Уладжувала богато випадів, але не могла богато вдіяти супроти значно переважаючої російської облягаючої сили.**

В останних десяти днях по обох неприятельських сторонах була замітна незвичайно велика рухливість.

Майже щодня залога уладжувала випади проти російських облягаючих військ, які приближали ся до твердині щораз то тіснійшим перстенем та острілювали тяжкими гарматами зовнішні форти кріпости.

ЯКЕ ЧИСЛО БРАНЦІВ?

ПЕТРОГРАД (через Лондон), дня 23. марта. — Російське міністерство війни оголошує:

Після чисел, які подає нам командант Перемишля ґенерал Кусманек, находило ся в Перемишли підчас здачі 9 ґенералів, 93 офіцирів ґенерального штабу, 2.500 офіцирів і військових урядників і 117.000 людий.

Число гармат і иншого воєнного матеріялу щойно обчисляєть ся.

Число 117.000 людий відай обіймає і цивільне населенє міста Перемишля, яке діставало поживу від військової залоги твердині. Чи і так воно правдиве, то ще питанє. Покажеть ся пізнійше, по точнім обчисленю.

МОСКАЛІ „ПЕРЕЗИВАЮТЬ" ПЕРЕМИШЛЬ.

ПЕТРОГРАД (через Лондон), дня 23. марта. — Одним з перших актів по обнятю Москалями в посіданє перемиської твердині було те, що змінено назву міста з „Пшемишль" на Перемишль.

Се донесенє виглядає сьмішно, бож Перемишль, наше давне місто, все називав ся Перемишль і по вік так буде називати ся, і тому його аж перезивати не треба, а назва „Пшемишль" була польська, якої вони у себе і дальше безперечно будуть держати ся, таксамо як називають по своему инші наші або московські міста, а ми їх по нашому, а Москалі знова по свому.

—o—

ПІВРІЧНА ОБЛОГА ПЕРЕМИШЛЯ І ЙОГО УПАДОК.

Перша облога Перемишля тривала від 22-ого вересня до 15-ого жовтня 1914. р., а друга облога зачала ся дня 14-ого падолиста м. р. і тривала до 22. с. м. Значить, що Перемишль був по першій облозі свобідний майже цілий місяць (29 днів), а друга облога тривала 4 місяці і 8 днів. Обі облоги тривали разом з одномісячною перервою пів року.

Упадок Перемишля, який послідував в понеділок, дня 22-ого с. м. наслідком здачі залоги ізза голоду, — був великою несподіванкою в цілім сьвіті.

Доси як приходили вісти з Петроґраду про упадок Перемишля (дня 25. вересня і дня 28. вересня м. р. були такі вісти з російської столиці), то вони не справджували ся. Тепер вість спершу виглядала таксамо на неімовірну, **бо звісно було, що Москалі не були здобули ще ані одного форту перемиської кріпости.** Але коли прийшло потвердженє з Відня, вже ніхто не сумнівав ся.

Другою несподіванкою було донесенє, що **перемиська залога піддала ся, примушена голодом.** Доси чули ми вісти, що твердиня знаменито заосмотрена в поживу на якого півтора року. Се була недостача, за яку вина спадає на головну управу австро-угорської армії, але вона, а також і залога вміли її скрити, перед сьвітом, а ся остання вміла також витримати до остатка, аж поки голодова смерть не заглянула до обляженої твердині.

Голосили Москалі в останнім часі, що мають під Перемишлем тяжкі облогові гармати (відай японські) та звіщали, що острілювали ними зовнішні форти, але нічого не вдіяли і були би не дали собі ради з Перемишлем, як би не голод.

Залога перемиської твердині в кождім разі списала ся як найліпше. За пів року Москалям не позволила ані на найменьший здобуток, а спричинила їм ще величезні страти в людях, які обчисляють більше ніж на 100.000. Натомісць залога в людях дуже мало потерпіла.

—o—

АВСТРІЙСЬКІ ПОБІДИ ПІД КАРПАТАМИ.

ВІДЕНЬ (через Лондон), дня 23. матра. — На карпатськім терені, між переходом коло Ужока і ланцюхом гір Конечна, де від кількох днів знова ведуть ся завзяті бої, відбили Австрійці протягом 48 годин напади Москалів і забрали 3.300 бранців. Зноваж в околици Вишкова взяли Австрійці 693 російських бранців, між ними 8 офіцирів.

—o—

В НІМЕЧЧИНІ:

НІМЦІ ПРОГНАЛИ МОСКАЛІВ ЗІ СХІДНИХ ПРУС.

БЕРЛІН (через Лондон), дня 23. марта. — Головна воєнна кватира оголошує:

Німецькі війска гонять за Москалями, які втікли з Мемеля. Наші війска заняли російське місто Кротінґен, положене на північ від Мемеля. Німецькі війска увільнили 3.000 Німців, що їх забрали були Москалі з німецьких сіл.

В північній Польщі відбили ми напади Москалів на обох берегах Оржица.

—o—

НА МОРИ:

ВЕЛИКІ СТРАТИ АНҐЛІЙЦІВ І ФРАНЦУЗІВ У ДАРДАНЕЛЯХ.

БЕРЛІН, 23. марта. — Одна грецька часопись в Атенах, що описує докладно хід боротьби в Дарданелях, подає, що **союзники стратили там около 2.000 людий, а пять їх воєнних кораблів затоплено.** Чотири дальші кораблі тяжко ушкоджені. Командант британського корабля „Інфлексибл" убитий, а велика часть залоги втопила ся наслідком скорого напливу води, коли корабель продіравила турецька куля. Французький корабель „Сіфрен" тяжко ушкоджений.

ТУРКИ БОМБАРДУЮТЬ РОСІЙСЬКУ ПРИСТАНЬ НАД ЧОРНИМ МОРЕМ.

ЦАРГОРОД (Константинополь), столиця Туреччини, дня 20. марта. — Турецька головна воєнна кватира доносить урядово:

Наша воєнна фльота нині рано бомбардувала пристань Феодосію, де стоять російські кораблі і торпедовці. Гарматний огонь підпалив будинки в Феодосії.

Російська пристань Феодосія лежить на побережу кримського півострівця над Чорним морем (недалеко маленького Азовського моря).

З тої турецької телеґрами видно, що турецька воєнна фльота свобідно їздить собі по цілім Чорнім мори. Колиж би російські вісти, які появляли ся в останних днях, а які доносили, що російська чорноморська фльота відплила в напрямі до Босфору (около 18 американських миль від турецької столиці Царгорода), були правдиві, то чейже турецькі воєнні кораблі не могли би так свобідно собі плавати по Чорнім мори. Мусіло би десь прийти до стрічі між обома ворожими фльотами. З уваги на те радше можна сподівати ся, що російська фльота сидить схована, окружена підводними мінами, а коли Росія пускає вісти, що та фльота їде на Царгород, то либонь на те тільки, щоб собі в лихі часи духа додати.

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
In United States: $2.00 per year, $1.00 per 6 months, 0.75 per 3 months	В Злучених Державах: на рік $2.00, на пів року $1.00, на 3 місяці 0.75
In Jersey City, Canada and other foreign Countries: $3.00 per year, $1.50 per 6 months, $1.00 per 3 months	В місті Jersey City, до Канади і других країв: на рік $3.00, на пів року $1.50, на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всї моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".

При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Jersey City.

УПАДОК ПЕРЕМИШЛЯ.

(Замітки під пору).

В понеділок, дня 22-ого с. м. піддала ся залога перемиської твердинї облягаючій російській армії.

Донесли про се телеграми з Петроґраду через Лондон і з Відня через Амстердам.

Про здачу великої надсянської кріпости в російські руки телеграми доносять розмірно мало, але найважнїйше, то є головну причину здачі, подали. **Причиною тою**, як подають згідно вісти з обох противних сторін, **був голод**. Пожива вичерпала ся і супроти сього залога твердинї була безрадна. Мусїла віддати твердиню в руки російської облягаючої армії, бо иншого виходу не було.

Не цар московський здобув Перемишль, але цар-голод!

Тому цареви-голодови і тільки йому завдячує російська армія, що має тепер Перемишль у своїх руках, бо сама-ж вона **не здобула ані одного форту.** Всї 22 форти, які двома перстенями окружають наше давне надсянське місто, стояли цїлі, коли над ними замаяв білий прапор, який сповіщав Москалям, що кріпость піддаєть ся.

Головний командант австро-угорської армії архикнязь Фрідрих у своїм приказї до армії каже, що **перемогли перемиську залогу сили природи, не Москалї.**

Дальше довідуємо ся з телєґрами, що про голод, який грозив армії, доносив уже комендант перемиської залоги ґенерал Кусманек вчаснїйше головному командантови австро-угорської армії. І він і цїлий воєнний штаб про се добре знали і хотїли зарадити лиху. А хотїли вони се зробити, в той спосіб, що хотїли як найскорше **освободити Перемишль.**

Тому то вже два місяцї австрійська армія пробиваєть ся з Угорщини крізь Карпати до Галичини. Вже заняла вона всї карпатські переходи і шляхами від переходів біля Дуклї, Лупкова й Ужока прямувала на Перемишль. Перемиська залога ждала освободителів, не так з московської неволї як з голодової смерти, — та не дождала ся.

Снїги і бурі припізнили прихід австрійської армії зпід Карпат, а засоби поживи вичерпали ся і хоробра залога, якій не страшні були сотки тисяч російської армії, **уступила перед маревом голоду.** Вивісила білий прапор, не діждавши ся освободителів...

* * *

Се страта немала для австрійської армії у теперішній війнї. Безперечно, що се належить до похибок, бо добрий **командант** повинен все згори предвидїти. Управа австро-угорської армії перечислила ся у своїх рахунках, коли думала, що в Перемишли доволї поживи або, коли знала, що там поживи вистарчить лише до весни, а сподївала ся, що до того часу Перемишль буде свобідний.

* * *

Сама-ж залога перемиської твердинї заслугує на признанє. Вона держала ся хоробро і сильно рівно пів року, від 22-ого вересня 1914-ого року до 22-ого марта с. р. (вчисляючи в се і майже одномісячну перерву в облозї, від 15-ого жовтня до 14-ого падолиста м. р.).

Завдала вона величезні страти Москалям, які обчисляють на 100.000 людий в убитих, ранених і полонених; не дала здобути Москалям ані одного форту і держала пів року увязнених найменше 120.000 російської армії, а крім того здержувала розмах російської армії на Краків і на Карпати.

І хто знає, чи взагалї були би Москалї дістали Перемишль у свої руки, як би не цар-голод...

Признанє перемиській залозї за хоробру оборону кріпости та за велику справність висловлюють навіть вороги, навіть Москалї.

Собі-ж самі навіть Москалї не висказують признаня, бо підчас піврічної облоги **вони не могли похвалити ся жадним успіхом.** Збирали вони самі тільки невдачі. І можливо, що й тепер ще навіть надії не мали дістати кріпость у свої руки, аж цар-голод прийшов їм несподївано в поміч.

Російський цар вправдї відзначив медалями головного команданта російської армії великого князя Миколу Миколаєвича і ґенерала Селїванова, але сї медалї їм цїлком не належать ся. Бо чим же вони могли би похвалити ся, як би не голод в Перемишли?...

Се відай розуміють добре і той, що давав медалї і ті, що брали медалї.

* * *

Виринає тепер питанє, **які наслідки у дальшій війнї буде мати упадок Перемишля?**

Урядова телеграма з Відня через Амстердам зазначує, що головна команда австро-угорської армії вже від довшого часу числила ся з можливостю упадку Перемишля та, **що сей упадок не впливає на загальне воєнне положенє.**

Ми мусимо приняти сей погляд за доволї рожевий.

Можливо, що — як доносять телеграми — залога Перемишля вспіла в пору знищити форти, гармати і засоби оружя й амуниції та через те покищо сама твердиня для Москалів не представляє великої вартости, одначе треба признати, що **по занятю Перемишля Москалї осягнули більшу свободу рухів у Галичинї та освободили свою облягаючу армію (около 120.000), яку тепер можуть кинути проти австрійського боєвого фронту.**

Цїлий політичний сьвіт занятий в теперішну хвилю Перемишлем і питанем, як дальше розвинеть ся війна на австрійсько-російськім фронтї.

Богато залежить се в найблизшім часї від того, як ужиє головний командант російської армії Микола Миколаєвич того війська, яке одержав зпід Перемишля в силї 120.000 люда.

Положенє в Галичинї тепер таке, що боєва лінія тягнеть ся зі сходу від Буковини понад ріку Прут аж до Коломиї і відси до Надвірної, Солотвини і Богородчан під Карпатами; дальше від Підгіря боєва лінія тягнеть ся здовж попід Карпати аж до західного краю Низкого Бескиду недалеко Нового і Старого Санча, коло ріки Дунайця: відси боєва лінія звертаєть ся на північ понад ріку Дунаєць аж до російської Польщі, де знова австрійсько-російська лінія тягнеть ся дальше на північ понад ріку Ніду аж до нїмецько-російської лінії на північ від міста Кельце.

Москалї можуть тепер кинути свою 120.000-чну армію зпід Перемишля на скріпленє своїх становищ здовж австрійсько-російської боєвої лінії. Можуть вони розложити сю військову силу на всї осередки боєвої лінії, то значить на: 1) Буковину; 2) Підгірє (Станиславівщина) і Покутє (Коломийщина); 3) карпатські переходи (зі сходу на захід: коло Ужока, Лупкова і Дуклї); на лінію здовж ріки Дунайця і 5) на лінію в російській Польщі, — а можуть кинути свою нову військову силу також лише в однім напрямі, наприклад на лінію над рікою Дунайцем, щоби дістати ся під Краків, другу галицьку велику твердиню або на карпатські переходи, щоби дістати ся на Угорщину.

Як Москалї використають свою помічну військову силу, покаже найблизша будучність.

Одначе з гори вже можна сказати, що до тої своєї нової військової сили Москалї не можуть привязувати занадто великої ваги. Бо 120.000-чна військова сила так ослабленій армії як російська не богато поможе.

Російська армія нїгде в останнім часї на цїлій австрійсько-російській і нїмецько-російській боєвій лінії не посувала ся наперед. Скрізь вона уступала, а як де трохи посунула ся наперед, то лише на короткий час і скоро знова уступала. Се найлїпший знак повного ослабленя цїлої російської армії.

Щоби її цїлу скріпити, не вистарчить 120.000 війська. Се могло би вправдї заохотити Москалів рушити ся вперед, але видержати наступаючий похід при такій незначній помочи вони не всилї.

Колиж би використали ту нову силу тільки в однім напрямі, наприклад на ріку Дунаєць або на Карпати, то се знова для них не буде безпечно. **Передівсїм, як звісно, Москалї у всїх наступаючих походах поносили надмірно великі страти в людях, тож нема сумнїву, що і сим разом така виправа була би посьвятою многих жертв у людях і спричинила би нове ослабленє цїлости російської армії.**

Крім того треба знати, що побіда в однім місци, з уваги на таку довгу боєву лінію, не рішає. Ми знаємо, що перший раз Москалї покинули були Перемишль не перед австрійським напором, але тому, що на півночи, в російській Польщі нїмецька армія була близко Варшави і російська армія в Галичинї, боячи ся, аби її з півночи не відтято та не окружено, мусїла втікати на схід. Колиж нїмецький ґенерал Гінденбурґ зі своєю армією знова уступив ся далеко на захід, російська армія в Галичинї знова вернула ся під Перемишль. **З уваги на те Росія не може покладати надїй на якінебудь успіхи в Галичинї, коли не забезпечить ся на цїлій боєвій лінії в російській Польщі.** А се є прямо неймовірне і тому то неймовірна є російська рішаюча побіда.

Ся рішаюча побіда прийде відай, аж потеплїє, аж дороги підсохнуть. Може в місяци маю. А покищо можна сподївати ся, що війна трохи притихне, бодай на кілька тижнів, на час таяня снїгів і висханя болотнистих доріг. Колиж би мимо того Москалї скоро рушили ся, то без сумнїву стрінуть Австрійців на се вже приготованих, бож вони знали, яка доля чекає Перемишль і, що треба приготовити ся на деякий зворот на поли війни в Галичинї по упадку перемиської кріпости.

Тепер, початок весни мокрої принїс вже упадок Перемишля. Перемогла природа, бо сніговицї, які шалїли на прощанє зими, не допустили австрійської армії під Перемишль освободити залогу від голодової смерти.

А що принесуть мокрі тижнї сьогорічної весни? Що принесе тепла, суха весна?

Кого переможе, а кому поможе?

Надії либонь є по обох сторонах, але слабші в Росії...

НАЦІОНАЛЬНЕ ПИТАНЄ В ГАЛИЧИНЇ.

Всїлякі проєкти стрічаємо в російській пресї щодо упорядкованя національного питаня в занятій Росією Галичинї. Між проєктами є й один троха прихильний для Українців. Якийсь професор Котляревский звідав Галичину і мав в Москві відчит, в котрім так висловив ся:

Національне питанє в Галичинї є дуже тяжке до рішеня, а все таки його можна упорядкувати при добрій волї. Головним услівєм сеї розвязки є уступчивість народів в своїх жаданях. Прелєґент думає, що російська адмінїстрація не повинна дуже мішати ся в національне галицке питанє, коли народи між собою погодять ся. Так наприклад, **що тикаєть ся Українців, то з ними можна говорити, коли вони згодять ся вдоволити ся народною школою і національною самоуправою в своїх культурних інституціях.** Питанє українських ґімназій і унїверситету остаєть ся покищо отвореним.

Щодо Поляків, то тут можна говорити лише про східно-галицьких Поляків, — бо західна Галичина ще не здобута. При рішеню польського питаня розходить ся головно о польські культурні інституції.

Передівсїм розходить ся о польський унїверситет у Львові. Часть Поляків, між ними деякі професори унїверситету і суспільні діячі радять перенести сей унїверситет до Варшави, а у Львові заснувати російський. Друга часть Поляків стоїть за тим, щоби львівський унїверситет зробити польсько-російським. Українці знова доказують потребу українсько-польського унїверситету.

Найтруднїйше є жидівське питанє в Галичинї. Покищо нїхто ще не стараєть ся навіть його розвязувати. Але краєва адмінїстрація хоче се питанє розвязати в дусї прихильнім (?) для Жидів. Виринають проєкти, щоби жидівську справу в Галичинї рішити разом з загально-російським жидівським питанем. Одиноким способом для порішеня сеї справи була би повна зміна в жидівській кольонїзації. Звісно, що до тепер в Росії є лише 15 „чертових" ґуберній, в яких вільно мешкати Жидам. Тепер треба би се розміщеня Жидів змінити.

Місто Перемишль над рікою Сяном.

УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРНА РАДА У ВІДНИ.

За почином деяких заступників українських культурних інституцій відбули ся останними часами у Відни кількадневні наради під проводом професора унїверситету д-ра Александра Колесси; цїлю нарад було створенє осередка українського культурного житя, особливо для ширеня народної просвіти і шкільництва підчас воєнного стану й переходового часу.

В нарадах взяли участь предсїдателї і члени виділів усїх українських культурних товариств, як: Просьвіти, Краєвого Шкільного Союза, Товариства наукових викладів ім. Метра Могили, Українського Педагогічного Товариства, Учительської Громади, Взаїмної Помочи учителів і учительок, представники буковинських просьвітних орґанїзацій, дальше члени галицької шкільної ради, краєві і повітові шкільні інспектори, заступники українського парляментарного клюбу і посли буковинського й галицького сойму, визначні духовні достойники, дальше заступники Союза визволу України, члени Наукового Товариства ім. Шевченка, заступники музичного інститута ім. Лисенка, визначні українські письменники, заступники українського ратункового комітету, студентського товариства „Січ" і ин.

Вислїдом тих нарад було заложенє „Української культурної Ради", якої цїлию є орґанїзація і розвій всїх галузий культурного житя українського народа, передівсїм підчас воєнного стану, між всїми українськими кольонїстами на цїлім просторі Австрії. Після трох головних галузий культурної працї складаєть ся культурна Рада з трох головних секцій, які висилають своїх делєґатів до головного виділу.

I. Секція для народного шкільництва (голова посол Лев Левицький).

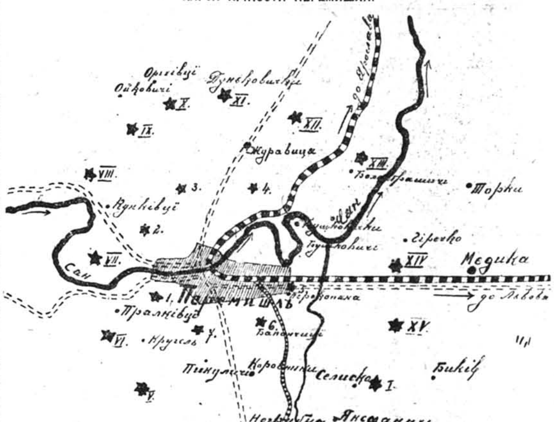
II. Секція для середного шкільництва (голова радник Іван Кивелюк).

III. Секція для найвисшого шкільництва, популярних наукових викладів, літератури й штуки (голова посол Александер Колесса).

Головний виділ Ради зложений зі слїдуючих осіб:

Голова: професор і віцепрезидент парляменту Юліян Романчук; перший заступник голови: др. Александер Колесса; другий заступник: Омелян Попович, член буковинського краєвого виділу; третій заступник голови: др. Іван Макух; члени виділу: о. мітрат др. Жук, парох церкви сьв. Варвари; канонік о. Чапельський, о. Теодозій Лежогубський, радник Іван Кивелюк, директор городенської приватної ґімназії Антін Крушельницький, поет Богдан Лепкий, за-

КАРТА КРІПОСТИ ПЕРЕМИШЛЯ.

По шести місячній облозї Москалями Перемишль перейшов в їх посїданє. Коли не меньше сильні кріпости в Бельгії і Франції не могли остоятись перед австрійськими і нїмецькими гарматами довше кількох днїв, то перемиська кріпость була в силї витривати цїлого пів року.

Головними чинниками, які не позволяли Москалям на скоре здобутє перемиської кріпости, були отсї: природне дуже корисне положенє кріпости, після новочасних вимог вибудувані фортифікації, хоробрість залоги і здібність її командантів — а вкінци низшість російської артилєрії, якій не доставало гармат тяжкого калїбру, конечних до знищеня фортів.

Місто Перемишль лежить на закрутї ріки Сяну. Сян перетинає місто на дві части, які є получені зі собою трома мостами. В деяких місцях ріку Сян можна переїхати в брід. Головна часть міста лежить на правім березї Сяну.

Кріпость Перемишля складаєть ся з двох перстенів фортів: внутрішного і вншного.

Внутрішний перстень складав ся зі 7 фортів, які находили ся безпосередно довкола міста. Отсї форти були получені зі собою валом (зі становищами для піхоти). Перетинаючі їх дороги і гостинцї були заосмотрені так званими барієрами т. є зелїзними укріпленими брамами. Форт на „Татарській горі" є найвисше положений і дає вигляд на цїлу околицю Перемишля. Форти внутрішного перстеня належали до фортів старих і то відкритих т. зн. її форти були укріплені гарматами, які стояли на валах зовсїм незабудовані.

Вншний перстень фортифікацій складав ся з 15 головних фортів і значного числа побічних фортів та ріжнородних батерій. Отсей перстень находив ся у віддаленю около 6 до 10 кільометрів від середини міста. Тут форти не творили такої безперервної оборонної лінїї як у внутрішнім перстенї.

Значна часть отсих фортів була перероблена в послїдних часах після найновійших вимоґ. З 15 було 7 фортів з казематами і панцирними вежами (забудовані гармати); прочі відкриті. Всї майже форти були побудовані на горбках, через що цїла околиця у віддаленю яких 10 до 15 кільометрів від фортів находила ся під контролею гармат фортів.

Форти були побудовані незвичайно сильно при помочи сталї, бетону і насипів землї. Кождий форт був обведений глубоким (до 10 метрів) ровом, а цїлий терен перед фортом підмінований.

Прогалини поміж фортами укріплено полевими батеріями.

Колиб не брак поживи й амуниції, кріпость Перемишля могла би була видержати значно довшу облогу.

Кріпость находить ся в руках Москалів, але не їх в тім заслуга, бо Москалї не були в силї здобути нїодного форту.

ступник народного учительства Денис Стельмах, посол Лев Левицький, пос. Ілля Семака, професор др. Василь Щурат, редактор Ярослав Весоловський, заступник Союза визволу України Андрій Жук, секретар Головної Української Ради др. Володимир Бачинський.

Секції Української культурної Ради почали вже свою роботу в напрямі заложеня народних шкіл між утікачами, видаваня публікацій, устроюваня наукових та популярних викладів і т. д. До сеї організації належать представники всіх просьвітних наукових товариств з Галичини й Буковини і тому ся Рада буде провадити дальше підчас війни ту роботу, яку сі товариства провадили в краю.

Трета секція під проводом професора Колесси почала свою роботу вже дня 1. марта, заповідаючи цілий ряд викладів в салї німецького учительського товариства в 8. окрузї міста Відня.

З ТИЖНЯ.

Три адмірали американської воєнної фльоти: Френк Ф. Флетчер, Томас Б. Говард і Вальтер С. Ковлес. — Хрещенє „Пенсильванії", найбільшого дреднота Злучених Держав. — Панна Єлисавета Кольб, що доверишила хрещеня „Пенсильванії" в Нюпорт Нюс. Ва. — А. Мічел Пальмер, бувший конґресмен, зістав судією федерального корту. — Офіцири італїйської кавалєрії. — Генерал Обреґон уступив знова з міста Мексика. — Три анґлїйські воєнні кораблї затопили недалеко острова Хуан Фернандез, Чіле, німецький кружляк „Дрезден", а залогу сего корабля полонили.

РОДИМЦІ! ПРИ ВСІХ НАГОДАХ ЗБИРАЙТЕ ЖЕРТВИ НА ФОНД ВИЗВОЛЕНЯ УКРАЇНИ.

ЛИСТ З РОСІЇ.

„Русское Слово" друкує лист батька з Козмини, симбірської ґубернії, до сина-робітника в Лос Анджелес в Калїфорнії.

Дорогий Сину! Ми всї живі й здорові. Ми дістали від Миколи два листи разом. Він тепер під Краковом і пише, що нема битви. Війска віддихають, але спокою душевного нема в них. Ще він пише, що більша часть його товаришів давно вже пійшла на той сьвіт. Письмо від Миколи було мале; видко начальство не дозволяє богато писати.

А в нас в Козмині справи дуже зле стоять. Забрали всїх робітників, здорових і хорих і тащать всїх без розбору. Забрали всїх ополченців, а тепер покликали вже й двайцять-лїтних. Вже не вибирають льосами! А замісць здорових приїздять цїлі-полки ранених. Нема місця ні в містї ні в селї, де не було би ранених.

Ходять слухи, що прийде черга і на вже старенькпх... Всюди тільки про війну говорять. Провинились ми перед Богом, бо такої напасти не було ще в сьвіті. — Твій отець...

ЛИСТИ З РІДНОГО КРАЮ.

I.

Лист з Еферднґ (Австрія Горішна), писаний 7. лютого 1915.

Дорогий Брате! Передівсім хочу Тобі донести, що єще жию. Вправдї я зістав ранений в трох місцях, однак сї рани були легкі і я вже з них вигоїв ся в часї від 17. грудня м. р. до нинї. Одна хороба ще мене тримає ся, а то ревматизм, з котрого тепер головно лїчу ся. Я викінчував саме будову нової хати, коли дня 1. серпня рано задзвонили в дзвони, а перед вечером того-ж дня я вже відїхав до Бережан. З Бережан мене перевезли до Тернополя, а звідси по кількох днях ми пійшли до Теребовлї і назад. Дня 25. серпня була перша наша битва під Тернополем. Розбиті, ми за два дни опинили ся під Нараєвом (пов. Бережани), а відси по невдалій битві цофнули ся до Корелич (пов. Рогатин), звідки знова утїкали через Стрілиска нові. Соколївку, Білий Двір і Глїбовичі великі до Комарна. Розбиті під Любінем великим, ми втїкли через Самбір до Перемишля, але і тут не попасали довго, бо цофнули ся аж до Горлиць (на Лемківщині). Тут ми відпочивали, а тимчасом Москаль облягав Перемишль. Коли його страти були вже доволї великі (70.000 людий), тодї ми вернули ся, перейшли через Перемишль, вигнали його дві милї назад і тут в лїсах за селом Тишковичі били ся з Москалем 18 днїв. **Тут наших богато полонено, поранено і побито, а чимало померло на холєру. Ми сиділи в лїсї в земли (декунки) день і ніч без клаптика соломи. Раз на добу, в ночи, діставали поживу** і тут я набавив ся ревматизму. Звідси однак знова в безнастаннім огни мусїли ми цофнути ся на Горлицї, Грибів, Новий Санч, а далї: Бжеско, Окоцім, Бохня, Величка аж під Краків, недалеко Кальварії. Тут ми сиділи кілька днів у декунках на поли, відтак зачали знова гнати за Москалем на Величку і Бохню, а звідси звернули на північний схід на Радлів. Тут під Ляховицями мокрими я зістав у нічнім штурмі ранений в ліву ногу (в два пальцї), в литку правої ноги і в плечі. Найбільша рана була на пальцях і я дотепер не можу ще добре ходити на ту ногу. Тут, де я тепер у шпитали, добре. Німцї знають цїнити поранених і доглядають їх як малих дїтий. Що вони доси не знали, що якісь Русини жиють у східній Галичинї — се знова що иншого. Взагалї низші і середні верстви німецької людности не можуть поняти того слова „Русин" і зачисляють нас до Поляків або до Москалїв, а за назву Українець навіть нема що їм споминати. Я тут читаю щодня німецькі ґазети; після них Австрія і Німеччина готові напевно виграти сю війну, бо всї часописи оголошують лише страти неприятеля, а про себе тільки додатні сторони. Нинї загальна мольба за спокій; коли однак сей спокій наступить — не знати; здасть ся, довго треба буде ждати... З дому не маю жадної відомости ще від 26. серпня і не маю понятя, що там тепер дїєть ся. Чую від инших людий, що цукроварня в Ходорові зістала збомбардована. Чи над нашим селом була битва, не знаю, хотївбим однак вже раз довідати ся дещо з дому. Більше не маю що писати, тож здоровлю Тебе і Жінку з дїтьми. — Данило Мода, Pflegestaette vom Roten Kreuz, Eferding, Ober Oesterreich.

Сей лист прислав нам п. Панько Мода з Нюпорт, Р. Ай., з такою заміткою: Мій брат походить з Отиневич, повіт Бібрка, а належить до 55 полку піхоти.

II.

Лист з Угриньковець, повіт Заліщики, писаний 3. грудня 1914.

Дорогі Дїти! Повідомляємо Вас, що ми з ласки Пана Бога здорові, але Вам дай Боже лїпшого. Не знаєм, чи Ви там жисте і як, бо тут кажуть, що там наших беруть до арешту і до войни, то не знати, як там і з Вами є. Але нам то біда не до описаня. Абим цїлий тиждень писав, то не годен описати, яка в селї біда. Перший страх ми мали, як в Заліщиках розбирало наше війско мости в дві недїлї по Петрі. А потому зараз покликали резерви. Жнива ще не скінчили ся і не було кому навіть снопи звозити і богато на поли погоріло, а люди, котрі ся лишили, то їх робота не брала ся, лиш плакали. А наше війско ішло день і ніч до границї, але за яких 4 дни назад утїкало і люди тогди також зачали втїкати: всьо лишили і втїкали, котрі лиш годні були. Битви коло нас не було, але в попередних селах то знищили всьо, а до нас як зачали їхати, то страх описати; насамперед кінота приїхала; а ксьондза нашого забрали до арешту ще наші жандарми вперед, а відтак як прийшла піхота, то забирали хлопців молодих, але де, то не знаєм. Людям нїчого злого не робили, лиш казали, аби бути спокійними. Худобу забрали і хлїба богато позабирали. Фільварок Ставки спалили і горальню; худобу всю забрали; жиди геть повтїкали, всьо полишали, а в дворі тепер сидять російські жандарми і ми тепер під Росією. Ксьондз до нас приїздить російський. **Писати по руськи нам не можна, ані по своєму учити дїтий.** Хлїб дуже дорогий у нас, але з Росії довозять. Худоби так як нїгде нема, так і в нашім селї. В Хартонівцях спалило ся 27 хат; в Влищанцї також наробили богато шкоди. Найгірше потерпіло Більче, Мушкарів і Мишків: Дуплиска не ушкоджені, Хартонівцї, Звиняч і наше село лиш троха ушкоджені, і в осени богато повмирало від страху. Ми тепер бараболями жиємо, та і то добре, що є. А гроший ми би просили, лиш не знаємо, чи можна післати, але листа дуже просимо! Написалиб ми більше, але не знаєм, чи і се дійде. **Біда і нужда коло нас, якої не було, від коли сьвіт.** Люди не годні ся пізнати, як зобачуть ся; один другому не вірить, чи то він. Пізнїйше напишемо більше. Поздоровляємо Вас сердечно, останьте здорові — Ваші родичі.

НОВИНКИ.

ЗАСЛАНЄ УКРАЇНСЬКИХ СЬВЯЩЕНИКІВ.

Росія є незвичайно постійна в нищеню Українців. Не лише замикає товариства, але і не дає жити поодиноким Українцям. Найновійші „Ukrainische Nachrichten" (ч. 23.) доносять, що слїдом давнїйше арештованих і вивезених Українців заслано й инших. І так золочівського пароха о. д-ра Стефана Юрика і пароха з Поморян коло Золочева о. Григорія Скленковича вивезли на Сибір до міста Томска. До Астраханя над Каспійським морем вивезено о. Панчишина, пароха з Гологір коло Золочева і о. Івана Бачинського, адміністратора села Снович коло Золочева. Всї ті сьвященики були сьвідомими українськими патріотами і за се доводить ся їм тепер вдруге терпіти: перше від польських властий, тепер від російських.

—o—

ПРОФЕСОР ГРУШЕВСЬКИЙ НА СИБІРИ.

Недавно арештованого професора Грушевського вислало російське правительство „адміністративним порядком" до міста Омска над рікою Іртишем коло сибірської зелїзницї. Є се західна Сибір в Азії, близше европейської Росії. Його жінка й дочка поїхали добровільно на засланє за ним.

—o—

ПОСИЛКА ПОЖИВИ ДО НІМЕЧЧИНИ.

Німцї справдї починають посилати до Німеччини поживу почтою на адреси своїх знакомих. Почтовий уряд в Шікаґо обчислив, що протягом марта вислано при помочи почти 12.000 фунтів муки і инших припасів, як кави, чоколяди і т. д. Висилка зросла надзвичайно в останних десяти днях.

—o—

НАВІТЬ МОСКАЛЯМ ЗА БОГАТО...

Російска адміністрація наложила на редактора часописи „Кіевъ" 1000 рублїв кари за напечатанє дописи зі Львова під наголовком: „Мазепинская гидра". Видко, що й московській адміністрації було вже за богато уїданя на Українців, а дописуватель зі Львова таки десь добре переборщив, коли редактора покарано.

ПРО УКРАЇНЦІВ І ИНШІ ПОНЕВОЛЕНІ НАРОДИ В РОСІЇ.

Передруковуємо тут статю американського публіциста д-ра С. Меламеда з нюйорського дневника „The Evening Post". В тій статї доволї просторо розказано про неволю українського народа в Росії, а також про його здобутки в Австрії та про надії Українців, звязані з теперішною війною. Крім того згадано у тій статї і про инші народи в Росії, як Фінляндцї, Литовцї, Білорусини, кавказькі народи, жиди, Поляки (яким закидує русофільство) і т. д.

Та статя дуже цїкава для Американців, котрі дуже мало знають про Росію і про неволю богато народів у нїй. Наші читачі повинні скористати з нагоди і, де тільки можуть, давати Американцям читати сю статю, а як де можливо, постарати ся також о поміщенє її в провінціональних ґазетах. Числа, в яких будуть поміщені ті статї, слїд опісля присилати до „Свободи".

Редакція.

Hopes of little peoples of Russia.

(Many small nationalities under the Czar's rule long for their freedom—Significance of these ethnographic differences in the present war).

By DR. S. M. MELAMED.

INDEPENDENCE THEIR DREAM.

While the Allies' fleet is bombarding the Dardanelles and the Russians are on their way to invade Turkish territory from another side, with the object of capturing Constantinople, emissaries of many small nationalities in the Russian Empire have taken their headquarters in the Turkish capital, to be in touch with the Turkish Government. I have been officially informed that one emissary from Ukraina (Little Russia), two emissaries from the Caucasus, and two from the Crimean Peninsula have been sent to Constantinople to induce the Turkish Government to look after the interest of these oppressed nations when peace is to be concluded. TALAAT BEY, SO AN UKRAINIAN FRIEND TELLS ME, HAS RECEIVED THE UKRAINIAN EMISSARIES, TWO RUSSIAN SUBJECTS, AND PROMISED THEM ON BEHALF OF THE TURKISH GOVERNMENT THAT TURKEY WILL SPARE NO EFFORT TO BRING ABOUT THE INDEPENDENCE OF THE UKRAINIANS, AN INDEPENDENT UKRAINA! UKRAINA FORMS THE THIRD PART OF THE EUROPEAN RUSSIAN EMPIRE, AND IS THE RICHEST AND MOST FERTILE PART OF RUSSIAN SOIL. IF UKRAINA IS INDEPENDENT, RUSSIA AS A EUROPEAN POWER CAN NO LONGER EXIST.

But the Ukrainians are not the only ones among the many little nationalities in Russia who long for national freedom and independence. In the west of the Empire there are the POLES, LITHUANIANS, and LETTS. Further north there are the FINNS. In the heart of Russia itself there are the WHITE RUSSIANS (Bielo Russki), a Slavonic tribe, comprising ten million souls, who are dreaming of tribal or national liberty, and in the Caucasus and the Crimean Peninsula there are more than half a dozen little nationalities, like the ARMENIANS, GEORGIANS, many MOHAMMEDAN tribes, etc., who are striving either to reestablish their old national sovereignty or to establish a new one, because they are non too happy under the Russian rule.

ETHNOGRAPHIC STATISTICS.

Taking a superficial conspectus of the Russian Empire, we see that the Russian people themselves are surrounded on nearly all sides by either non-Slavonic nations, as is the case in the Caucasus, or by foreign nationalities of the Slavonic race, who still live their own tribal or national life, and who yearn for a separation from Russia. A few years ago the Russian Home Office published ethnographical statistics of the Russian Empire, which go to show that altogether not less than 42 foreign tribes and nationalities are living within the realm of the Czar.

In the West and Northwest the foreign nationalities are much superior in civilization and culture to the Russians themselves. The Poles, for instance, are certainly more refined in culture than the Russians. Even the Lithuanians have more and greater culture and traditions than the Russians themselves. The Finns have produced a wonderful system of civilization and they consider themselves much superior to the Russians. In spite of the fact that they have been oppressed by Russia for the last two decades, they nevertheless succeeded in preserving the system of national education, and have cultivated literature, science, and art. Helsingfors, geographically so near to Petrograd, resembles a Teutonic city much more than a Russian one.

In the Baltic provinces the German nobility and the Lettic people are also superior to the Russian nobility and to the Russian peasantry.

But still, all these nationalities do not form a majority, or, to be more exact, a considerable majority, in the Russian Empire. THE GREAT RUSSIANS (Veliko Russki), on the orther hand, do form one united mass that is situated in the centre of the Empire, and that AIMS AT THE ASSIMILATION OF ALL THE SMALL NATIONS AROUND THIS CENTRE. But it seems that the Great Russians are rather a centrifugal power, because the smaller nationalities are not greatly attracted by the Great Russians. And here the great historical tragedy sets in: The 70,000,000 Great Russians, who by sheer numbers are stronger than any other nations living within the Russian Empire, are eager not only to rule the other nations, but also wish to assimilate them. UP TO NOW, ALL ATTEMPTS TO ABSORB THESE SMALL NATIONS WERE IN VAIN, BECAUSE THE SMALL NATIONS ARE INTELLECTUALLY AND MORALLY MUCH STRONGER THAN THE RULING RUSSIANS.

The Russians, having failed to absorb and assimilate the small nations by moral, political, and intellectual means, have taken refuge in barbaric and despotic measures. IF THE RUSSIAN LITERATURE AND THE RUSSIAN CLERGYMEN FAILED TO ATTRACT THE SMALLER NATIONS, THE RUSSIAN KNOUT WAS THE LAST RESORT OF THE STATESMEN IN PETROGRAD AND MOSCOW. THE SMALLER NATIONALITIES WERE TO BE FORCED TO ABANDON THEIR SEPARATE NATIONALISM AND WERE TO BE MADE RUSSIANS. BUT EVEN THE RUSSIAN KNOUT WAS UNABLE TO BRING ABOUT THE RUSSIANIZING OF THE SMALLER NATIONALITIES.

REVOLUTION OF 1905.

Ten years ago this struggle between the Russians in the centre of the Empire and the small nationalities on the outskirts had already reached such dimensions that a catastrophe seemed to be the only possible outlet. What is really known in history as the Russian Revolution of 1905 was not really a revolution of the Great Russians against the Czar, but a revolution of the small Russian nationalities against their rulers.

The so-called liberal parties in Russia consist either of members of the small nationalities or of the new Russian proletariat that was created artificially by the policy of Count Witte; the so-called Constitutional Democrats represent a small section of the Russian intellectuals. The leaders are a few Europeanized intellectuals of the progressive wing of the Russian nobility. As a matter of fact, the revolution was overcome not so much by governmental reprisals as by the Russian inhabitants of the large cities, who are known by the name of Real Russian people. The title these dark masses have assumed bears out my statement, that the revolution of 1905 was a rebellion of the small nationalities against the ruling Great Russians. The victory the Great Russians have won by crushing the revolution has considerably strengthened their position and has given them a predominance to which they are scarcely entitled. They are much stronger to-day than they have ever been. One of the results of their victory was the rise of the Pan-Slavistic movement, which is one of the historic causes of the present European conflagration.

THE POLICY OF RUSSIANIZING THE SMALL NATIONALITIES WAS CARRIED OUT BY THE GOVERNMENT BEFORE THE REVOLUTION TOOK PLACE, WHILE NOW IT IS IN THE HANDS OF THE GREAT RUSSIANS. The brutal policy of Russianizing was forced upon the Russian Government by the Duma. No Russian Cabinet would be able to remain in office for even a day if it had dared to oppose this Russianizing policy. The Government, naturally being a Government of the Great Russians, was but too ready to follow the lead of the Duma, knowing very well that the predominance of the Great Russians is simply identical with the predominance of conservatism and real Russian Czarism.

FAILURE OF REVOLUTION.

The failure of the revolution and the intense Russianizing policy that followed upon it so intimidated the smaller nationalities that they dared not utter even a whispered threat against their oppressors. The foremost revolutionary leaders were either executed or suffered banishment to Siberia or imprison-

ment for life, and the weaker elements were either intimidated or corrupted by the system of spying or of bribery on counter espionage. The foreign nations of the Empire were too weak and too frightened to resume the struggle. THEY SILENTLY HOPED FOR A WAR BETWEEN RUSSIA AND A WESTERN POWER WHICH MIGHT RESULT IN A RUSSIAN DEFEAT AND IN A POSSIBLE DISMEMBERMENT OF THE EMPIRE. MEN WHO ARE ACQUAINTED WITH THE CONDITIONS IN RUSSIA HAD REASON TO HOPE THAT SOON AFTER THE OUTBREAK OF THE WAR ALL THE OPPOSED NATIONS IN THE RUSSIAN EMPIRE WOULD RISE AGAINST THEIR OPPRESSORS AND HELP THE INVADER.

Many friends of these oppressed nations are greatly disappointed because they have not revolted. As far as the Poles and the Ukrainians are concerned, I have it from the best authority that everything was prepared for an uprising, but that the developments of military operations have prevented the realization of these plans. The explosion in the Warsaw Citadel and the revolutionary uprising in Odessa and in many other parts of the Ukraina during the first days of the war are not forgotten, and one also remembers a proclamation of the Grand Duke Nikola Nikolayevitch, in which he warns the Polish Sokols not to help the enemy under the treat of being court-martialled.

This is not a mere presumption of mine, but I know if from official Finnish, Polish, and Ukrainian personalities that all these respective nationalities had expected the Germans to invade Poland and occupy Warsaw in the early days of the war, and also proposed to invade Finland. WHILE THE AUSTRIANS WERE EXPECTED TO OCCUPY PARTS OF THE RUSSIAN UKRAINA IN THE FIRST WEEKS OF THE WAR. Had this taken place, the Poles, the Ukrainians, and the Finns would have openly declared their sympathy with the invading liberator. But as the Russian forces prevented such an invasion, there was only one course open to them, viz., to remain silent

TWO OF THE MORE IMPORTANT SLAVONIC NATIONS, THE POLES AND THE UKRAINIANS, HAVE SUFFERED A GREAT DEAL FROM THE NON-REALIZATION OF THEIR HOPES AND PLANS.

RUSSIAN POLES HELPED INVADERS.

As long as the Austrian forces were successful, while operating in the government of Lublin, the Russian Poles, at the advice of their co-nationalists in Austria, rendered great services to the invading army. But as soon as the fate of the battle turned in the favor of Russia, THE SAME POLES TOOK UP THE CAUSE OF RUSSIA AGAINST AUSTRIA, because they saw, or believed they saw, an Austrian defeat, while at the same time they had a solemn official promise from Russia that in case of a Russian victory, Polish national independence would be reestablished under the sovereignty of the Czar. The same promise, of course, was made to them by Austria. WITH THE VARIED RESULTS OF THE WAR, THE POLES CHANGED THEIR ATTITUDE ACCORDING TO THE IMPRESSIONS OF THE MOMENT, with the sole result that they are considered traitors by the Russians as well as by the Austrians. RUSSIA AS WELL AS AUSTRIA, WILL, AFTER THE WAR, FIND A THOUSAND REASONS, NOT TO KEEP THEIR PROMISE TO POLAND AND NO MATTER IN WHOSE FAVOR THE WAR ENDS, POLAND WILL BE ECONOMICALLY RUINED, NATIONALLY PARALYZED, AND POLITICALLY WEAKER THAN EVER.

In order to save what is still possible, the Poles in Russia are at present anxious to demonstrate their Russian patriotism, and in order to achieve this, THEY DENOUNCE THE JEWS LIVING AMONG THEM AS GERMAN SPIES. At first, they were successful with this policy and one of the Russian generals in Poland, Gen. Dimitschikoff, ORDERED THE EXECUTION OF A FEW HUNDRED POOR POLISH JEWS, VICTIMS OF THE POLISH DENUNCIATIONS. But to-day, even the Russians refuse to believe the Polish stories of Jewish treachery, and instead they are charging the Poles themselves with treachery to the Russian cause. That is at least the view taken to-day by the head of the Russian Black Hundred, Mr. Purishkevitch. IN SHORT, THE POLES IN SEEKING THEIR OWN SALVATION, BETRAYED THE AUSTRIANS AS WELL AS THE RUSSIANS AND THEY ARE TO-DAY IN A MOST CRITICAL POSITION. If Russia ever had any reason to fear the Poles, she has no reason to fear them to-day or even in the near future. IN GALICIA, ALSO, THE FATE OF THE POLES WILL NOT BE VERY ENVIABLE, BECAUSE THE VIENNESE GOVERNMENT SAYS TO-DAY THAT THEY ARE CONVINCED OF THE POLISH TREACHERY. The Austrian Government was compelled to dissolve the Eastern-Polish Legion—led by Count Skarbek—consisting of 20,000 men, because this legion, although formed and armed by Austria, refused to take the oath of allegiance to Emperor Francis Joseph. But eight weeks ago hundreds of Polish officials in those parts of Galicia which are still controlled by Austria have been dismissed from their posts, and many of them were arrested on the suspicion of High Treason.

STRENGHT OF THE UKRAINIANS.

But the Poles, although the most gifted of all the Slavonic nations, are not the most dangerous opponents; THE REAL DANGER TO PRESENT RUSSIA IS THE UKRAINIAN NATION. They are forming a compact mass and numerically they are masters of the soil. THEY ARE POLITICALLY AND NATIONALLY NOT WEAKENED AS ARE THE POLES, BECAUSE NINE-TENTHS OF THE PEOPLE ARE LIVING IN RUSSIA, WHILE ONLY ONE-TENTH ARE LIVING IN AUSTRIA-HUNGARY. Had the whole Ukrainian people lived in Russia, they would form no danger to the Russian Empire, because they are in Russia a rather undeveloped peasantry, a huge immovable mass. Russia knew how to keep these people down and how to prevent their national development. UNTIL 1905 THE UKRAINIAN LANGUAGE, A SLAVONIC IDIOM, WAS NOT OFFICIALLY RECOGNIZED IN RUSSIA AS A SEPARATE LANGUAGE, AND THE PUBLICATION OF BOOKS IN THAT LANGUAGE OR THE IMPORTATION OF BOOKS FROM AUSTRIA WAS PROHIBITED.

But, fortunately or unfortunately, over three millions of these "Little Russians" are living in Austro-Hungarian territory. In the course of a thirty years' struggle with the Poles in Galicia, the Ruthenians (the Ukrainians are so called in Galicia) have more or less succeeded in overcoming their Polish oppressors and in developing a system of national education and national political organization, which influenced their co-nationalists in the Russian Empire. The Austrian Government had proposed to erect a Ukrainian university in Galicia after they founded twelve Ukrainian gymnasia (high schools leading up to the university). For the last two decades intellectual and political life flourished among the Ruthenians in Galicia, and the Ruthenian agitators from Galicia went across the border and preached the theory of Ukrainian nationalism to the inhabitants of Russian Ukraina.

The Great Russians recognized the danger of this spread of Ukrainian nationalism in the Russian Ukraina, and they took immediate steps to stop it. For the last ten years Pan-Slavistic agitators travelled from village to Village in Galicia to preach Pan-Slavism and Greek Orthodoxy to the Ruthenians. When this influence failed, they resorted to bribery, and the Russian ruble greatly attracted the poor Ruthenian peasant. Thus the so-called Russophile party came into existence in Galicia. Of course, the Galician Poles were very glad to see the Ruthenian opposition weakened by its being split up into parties. THE PAN-POLES IN GALICIA, WHO ARE THEMSELVES RUSSOPHILES, ACTUALLY HELPED THE RUSSIAN EFFORTS AMONG THE RUTHENIANS. After ten years' work in making propaganda and stirring up agitation among the Ruthenians in Galicia, the Russians thought that they had succeeded in winning over the majority of the Ruthenians to their cause. Grand Duke Nikolai Nikolayevitch, the Russian Generalissimus, when arriving at the head of his troops in Lemberg, telegraphed to the Czar: "The Austrian danger has been overcome." What he meant to say is very clear. Russian rule in the east of Galicia, which is inhabited by Ruthenians, would kill Ukrainian nationalism and thus prevent the further development of Ukrainian nationalism in the Russian Empire. But it seems to me that Nikolai Nikolayevitch was greatly mistaken. Only a small percentage of Ruthenian peasantry could be won over to the Russian cause. THE BULK OF THE RUTHENIANS IN GALICIA STILL CONSIDER RUSSIA THEIR MOST DANGEROUS ENEMY. THE RUTHENIAN INTELLECTUALS DID NOT WAIT FOR THE ARRIVAL OF THE RUSSIAN TROOPS IN GALICIA; THEY FLED TO VIENNA, FROM WHERE THEY ARE CONTINUING THE EFFORTS IN FAVOR OF ESTABLISHING AN INDEPENDENT UKRAINA. There exists to-day in Vienna a "Ukrainischer Nationalrat," represented by Ukrainians (Ruthenians) from Galicia, Russia and Hungary. THE "UKRAINISCHER NATIONALRAT" IS ON THE BEST TERMS WITH THE VIENNESE GOVERNMENT, AND I UNDERSTAND THAT THE VIENNESE GOVERNMENT HAS PLEDGED ITSELF TO HELP TO ESTABLISH EITHER AN AUTONOMOUS OR AN INDEPENDENT UKRAINA, SHOULD AUSTRIA EMERGE VICTORIOUSLY FROM THE WAR.

The FINNS, a cultured people with wonderful traditions, have not entered into relations with any foreign Government, and have preserved a neutral attitude during the whole crisis, knowing very well that as long as Russia is not beaten, it would be foolish for them to entertain any hopes of national liberation. The opinion taken by leading Finns is that their independence will come naturally as soon as Russia is positively either defeated or exhausted. But should she be victorious, the great Russian oppressors will have no occasion to charge them with treachery.

As far as the JEWS are concerned, I am able to state that, although they have been caught between three fires, viz., Russians, Poles and Germans they have been careful enough to refrain from forming a policy before their fate is decided. Of course, they have learned from the past how unwise it is to anticipate events. To say that they are dissatisfied with the Russian oppressors would be but using a moderate expression. They have no other choice, and must remain quiet. In any case, they are doomed. A defeated Russia would make the Jews responsible for the defeat and organize pogroms on a large scale; should the Russians, however, be victorious, the Jews would be the first to suffer through a victorious Pan-Slavism and a Russian clericalism.

In the East, THE OPRESSED PEOPLE OF THE CAUCASUS expected a great deal from the Turkish invasion, but they also have been greatly disappointed with the course military events have taken, and they are certainly to-day less optimistic than they were five months ago. As things stand to-day, the fact that the Great Russians are encircled by foreign small nations has proved to be of advantage to the Great Russians themselves. These small nations have been weakened by the war economically and politically and have thus been literally brought between two fires. Not the soil of the Great Russians was invaded, but the soil of these small nations was the scene of these battles. The longer the war lasts, the more are the small nations weakened and crippled. But that is exactly what the Great Russians want. There is no hope to-day that Russia will be completely defeated and be compelled to yield parts of her territory to her foes. If things remain unchanged, even then the Great Russians will be the victors, not, of course, against the external foe, but against the "internal" foe; then the Great Russians will be able to resume their struggle against the foreign nations within the Russian Empire and the great tragedy will begin again.

("The Evening Post", New York, Saturday, March 13. 1915. No. 99.

STATEMENT OF THE OWNERSHIP, MANAGEMENT, CIRCULATION, ETC.,

of „Svoboda" published three times a week
at Jersey City, N. J., required by the Act of August 24, 1912.

NAME OF— POST-OFFICE ADDRESS.

Editor, Joseph Stetkewicz 83 Grand St., J. C.
Managing Editor, Joseph Stetkewicz 83 Grand St., J. C.
Business Manager, Andrew Sawka 83 Grand St., J. C.
Publisher, The Ukrainian National Association 83 Grand St., J. C.
Owners: (If a corporation, give names and addresses of stockholders holding 1 per cent or more of total amount of stock.)
Ukrainian National Association, Inc., 83 Grand St., Jersey City, N. J.
Fraternal Order, a corporation that issues no stock.
Executive Committee and Trustees:
D. Kapitula, President & Trustee, Hancock St., McAdoo, Pa.
S. Jadlowsky, Financial Sec'y & Trustee, 83 Grand St., Jersey City, N. J.
M. Uhorchak, Rec. Sec'y & Trustee, 83 Grand St., Jersey City, N. J.
A. Sharshon, Treas. & Trustee, 524 Franklin St., Shamokin, Pa.
A. Sawka, manager of „Svoboda" & Trustee, 83 Grand St., Jersey City, N. J.
Known bondholders, mortgagees, and other security holders, holding 1 per cent or more of total amount of bonds, mortgages, or other securities:
no bondholders, no mortgagees, no security holders.

Andrew Sawka, manager

Sworn to and subscribed before me this 23th day of March, 1915.

Stefan Milanowycz
Notary Public of N. J.
[Seal.] (My commission expires Aug. 1915).

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ШІКАГО, ІЛЛ. Бр. св. О. Николая, від. 106, повідомляє своїх членів, що мітінґ відбуде ся дня 28. марта в неділю о годині 1.30 в новій галі церковній. Кождий член має на сей мітінґ принести стару грамоту. На порядку дневнім є дуже важні справи, тож кождий член повинен явити ся і у всіх тих справах сказати своє слово. — Д. Дрозд, предс.; О. Дідух, секр.

РОДИМЦЇ! ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗА.

ПОЗІР БРУКЛИН І ОКОЛИЦЯ!

В суботу перед цьвітною неділею і в саму цьвітну неділю, се є 27. і 28. с. м. відбудеть ся в гали гр.-кат. церкви Сош. сьв. Духа при 160 Норт 5-та ул. велике представленє

„ЖИТЄ І СТРАСТИ ІСУСА ХРИСТА"

в рухомих образках (мувінґ пікчерс). Кромі тих образів будуть показувати ся і другі образи з теперішної великої війни европейської, кождого дня инші. Початок оба рази о годині 7. вечером. Вступ 25 цнт., а для дїтий старших 10 цнт. Просимо ласкаво приходити як найчисленнїйше на ті два вечери, бо се є дійсно щось правдиво красного і получене з користию душевною.

33,34,35 Комітет церковний.

ДЛЯ ТИХ, ЩО ЧИТАЮТЬ ОГОЛОШЕНЯ.

За всї оголошеня (адвертайзменти), поміщені в „Свободї", редакція не відповідає. Хто замовляє щонебудь з поміщуваних оголошень, нехай звертаєть ся просто на адресу тої фірми, яка оголошує ся; в „Свободї" належить замовляти лише те, що „Свобода" оголошує від себе. На се треба добре уважати.

Звертаєсь увагу Вп. читачів нашої часописи, що коли вони висилають замовленя до фірм оголошуючих ся в нашій часописи, роблять се на власне ризико і редакція за се відвічати не може

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

(За оголошеня поміщені в сїй рубриці платить ся по 1 і пів цента за кожде слово за одноразове поміщенє, а за дальші поміщеня по 1 цнт. за слово за кождочасне поміщенє).

Анна Рихлевич з Загаєць, пов. Підгайці пошукує своєї сестри **ТЕКЛЇ БЕГАР** і своїх двох братів, **ОЛЕКСУ і НИКОЛУ МАРХИВКУ.** Вони перебували довший час в Калґарі, в Канадї. Хто би знав про них, або вони самі, прошу повідомити на адресу: Anna Rychlewicz, 291 Grand St., Jersey City, N. J. 35—36

Пошукую свого брата **ПЕТРА ПАГУЛИЧ,** з села Боберки, пов. Турка. Він перебував в околици Вілксбері, Па. Хто би о нім знав, або він сам, прошу зголоситись на адресу: John Pahulicz, Renovo, Pa., West Branch, Clinton Co. 35

Пошукую своєї 14-лїтної сестри **КАРОЛЇНИ ШАЛЯТИНСЬКОЇ.** Минувшого лїта приїхала до Америки. Прошу зголоситись на адресу: Michael Szalatynsky, 329 Iberville St., Montreal, Can. 35

ХОЧУ КУПИТИ ФАРМУ 20 ДО 25 АКРОВУ з будинками, віддаленє з Ню Йорку не більше як 100 миль. Хто має на продаж таку фарму, прошу зголоситись особисто або листовно до ред. Гайдамаки. Пишіть на адресу: Haydamaka. 278 E. 10-Str., New York, N. Y. H. Scherbatyj.

Пошукую свого брата, **СТЕФАНА ГОГОЛЯ,** родом з села Головчинець, пов. Заліщики. Перед 10 роками виїхав до Канади і перебував в Нера, Саскачеван. Від 8-ох місяців нема чутки про него. Хто би о нім знав, або він сам, нехай зголосить ся на адресу: Tek Hulohol, 95 N. 7th Street, Hudson, N. Y. 35

Пошукую свого рідного брата, **СТЕФАНА КУТЛАКА,** котрий походить з села Жухова, повіт Ланцут. Перед 6 місяцями перебував в Erondale, Ohio і від того часу нема о нім жадної чутки. За ним пошукує його сестра Марія Кутлак. Брате, зголосись до мене, а коли хто з моїх краянів знає о місци його перебуваня, прошу повідомити мене на адресу мого мужа: John Koptiuch, 52 North First Str., Brooklyn, N. Y. 35 38

ОГОЛОШЕНЄ З РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Дня 17. лютого 1915 виїхала в ночи зложена відповідно пара, а то **СЕМЕН ПАНЬКІВ і ГАСЯ КРУПКА.** Семен Паньків є жонатий, походить з Вільхової, родом з Чесник, пов. Рогатин, котрий полишив в краю жену і четверо дїтий, а Гася Крупка з Пукова, по третій дитинї дївчина. Хто буде знав їх адресу, нехай подасть ласкаво на адресу: 34—35

Mich. Wiknar,
194 Joseph Ave., Rochester, N. Y.

(Зміст повисшого оголошеня заприсяжено перед публичним нотарем).

Коли хочете мати спокій в родині, то мусите купити календар У. Н. Союза на 1915-тий рік, бо нічим так не задоволите цїлої родини, як власне тим календарем. Він такий красний і цікавий, що кождий покине пусту сварку або сплетні, а візьметь ся до читаня і навчить ся богато цікавих та вартісних річий. Один примірник коштує всего вже разом з почтою 60 ц. Купіть собі і радьте другим. Замовленя посилати до „Свободи".

ВИКАЗ

убитих, ранених, полонених і пропавших Українців у теперішній війні.

———о———

СКОРОЧЕНЯ:

п. = піхота (інфантерія)
стр. = стрільці (ґрп)
у. = улани
д. = драґони
а. = артилерія (полева)
а. кн. = артилерія кінна
а. гір. = артилерія гірська
а. кр. = артилерія кріпосна
г. = гавбиці (полеві)
г. т. = гавбиці тяжкі
пн. = піоніри
сап. = сапери
тр. = трен (достава амуніції і живности)
с. = санітети
л. = ляндвер (піх. краєвої оборони)
у. л. = улани ляндвери
а. л. = артилерія ляндвери
г. л. = гавбиці ляндвери
з. о. = загальне ополчене (ляндштурм)
ж. = жандармерія
ск. ст. = скарбова сторож.

Подане при імени число означає полк (реґімент), батальон або дивізію.

———о———

(Дальше).

Листа утрат ч. 88
видана 30. грудня 1914.

РАНЕНІ:

Савків Михайло, 20 л.
Сабочко Василь, 36 л.
Саврас Іван, 80 п.
Савич Михайло, 36 л.
Себастин Іван, 36 л.
Седерт Теодор, 30 п.
Селецький Михайло, 36 л.
Сечака Данило, 24 п.
Семанців Петро, 20 л.
Семащук Ілько, 80 п.
Семчук Григорій, 36 л.
Сененчук (гефр.), 36 л. (6 комп.)
Семенчук Михайло, 36 л.
Семенчук Никола, 36 л.
Семенюк Олекса, 80 п.
Семенюк Антін, 80 п.
Семенюк Василь, 36 л. (12 комп.)
Семенюк Василь, 36 л. (7 комп.)
Семенюк Дмитро, 36 л. (7 комп.)
Семенюк Дмитро, 36 л. (4 комп.)
Семенюк Григорій, 36 л.
Семенюк Йосиф, 80 п.
Семенюк Юра, 24 п.
Семенюк Михайло, 36 л.
Семенів Дмитро, 80 п.
Семенів Іван, 20 л.
Семенишин Михайло, 36 л.
Семероз Стефан, 36 л.
Семків Іван, 20 л.
Семотюк Іван, 36 л.
Семотюк Онуфрій, 36 л.
Семп Іван, 30 п.
Сень Никола, 80 п.
Сенів Дмитро, 80 п.
Сеньків Дамян, 80 п.
Сербенюк Василь, 36 л.
Середюк Евстахій, 36 л.
Середюк Іван, 20 л.
Серна Юрко, 24 п.
Серошко Йосиф, 30 п.
Серватчак Стефан, 30 п.
Сидлячук Петро, 36 л.
Сидорук Михайло, 36 л.
Січка Іван, 80 п.
Сідзінський Йосиф, 30 п.
Сіменович Зенон (однор. добр.), 36 л.
Сікора Василь, 36 л.
Сікора Яків, 30 п.
Сікорський Франко, 80 п.
Сікорський Іван, 30 п.
Сікорський Юліян, 36 л.
Сікорський Кароль (рез.), 80 п.
Сікорський Кароль (інф.), 80 п.
Сікорський Михайло, 36 л.
Сірко Демко, 80 п.
Сірко Михайло, 20 л.
Сірко Теодор, 80 п.
Сірий Іван, 80 п.
Сівак Матій, 20 л.
Сивків Михайло, 36 л.
Скавінський Лев, 36 л.
Скидан Петро, 36 л.
Скікевич Йосиф, 20 л.
Скібчак Михайло, 30 п.
Скіра Василь, 30 п.
Скобель Михайло, 20 л.
Скочилас Антін, 36 л.
Скочилас Станислав, 80 п.
Скочинський Матій, 20 л.
Скоренко Григорій, 36 л.
Скрипничук Іван, 36 л.
Скурган Павло, 24 п.
Скутар Василь, 24 п.
Славничий Роман, 24 п.
Слеч Іван, 80 п.
Січний (інф.), 30 п.
Січний Андрій, 30 п.
Слободзян Олекса, 36 л.
Слободзян Іван, 80 п.
Слободзян Іван, 30 п.
Слободзян Петро, 36 п. (12 комп.)
Слободзянюк Йосиф, 20 л.
Слюсарчук Матвій, 20 л.
Сливинський Филимон, 30 п.
Сливчук Ілько, 36 л.
Слизюк Атанас, 24 п.
Слизюк Михайло, 24 п.
Смерека Василь, 80 п.
Сметаняк Василь, 30 п.
Смолинський Іван, 80 п.
Смолинський Касіян, 80 п.
Смольницький Франко, 30 п.
Смольницький Войтко, 30 п.
Смутило Стефан, 36 л.
Собачик Йосиф, 80 п.
Собчук Вартоломей, 36 л.
Собецький Лев, 80 п.
Соха Петро, 30 п.
Сохацький Іван, 80 п.
Соболевський (інф.), 30 п.
Софроняк Пантелеймон, 24 п.
Соколовський Никола, 36 л.
Соколовський Гарасим, 80 п.
Соколовський Кароль, 30 п.
Соколовський Стефан, 30 п.
Сокольський Никита, 20 л.
Солярович Семен, 80 п.
Соловій Стефан, 80 п.
Соловський Іван, 20 л.
Солтис Олекса, 20 л.
Сорохманюк Василь, 36 л.
Сорохманюк Андрій, 36 л.
Сорока Михайло, 30 п.
Сорон Іван, 30 п.
Сорич Петро, 24 п.
Сосновський Лука, 80 п.
Сосновський Василь, 80 п.
Сотницький Франко, 36 л.
Совяк Роман, 20 л.
Спільник Іван, 80 п.
Срибурак Василь, 36 л.
Срота Іван, 30 п.
Стахерський Іван, 30 п.
Стахів Яків, 20 л.
Стадниічук Василь, 24 п.
Стадник Йосиф, 36 л.
Станасюк Олекса, 30 п.
Станиславський Михайло, 36 л.
Станкевич Іван, 36 л.
Старчевський Іван, 20 л.
Старуш (інф.), 20 л.
Стасюк Юрко, 80 п.
Стасюк Василь, 36 л.
Стасюк Дмитро, 36 л.
Стасюк Іван, 36 л. (9 комп.)
Стасюк Іван, 36 л. (11 комп.)
Стасюк Іван, 80 п.
Стасюк Олекса, 30 п.
Сташко Іван, 30 п.
Сташків Михайло, 30 п.
Стебелецький Никола, 20 л.
Стець Роман, 30 п.
Стецюк Іван, 80 п.
Стецків Дмитро, 30 п.
Стецик Прокіп, 30 п.
Стецина Іван, 80 п.
Стефанишин Іван, 80 п.
Стефанишин Михайло, 80 п.
Стефанюк Василь, 36 л.
Стефанів Михайло, 20 л.
Стефурак Іван, 36 л.
Стельмах Кароль, 30 п.
Стельмах Михайло, 30 п.
Стельмащук Іван, 30 п.
Степецький Станислав, I/11 г.
Степаняк Адольф (однор. добр.), 36 л.
Стирка Йосиф, 30 п.
Стоцюк Дмитро, 80 п.
Стогрин Станислав, 30 п.
Стояновський Петро, 80 п.
Стояновський Станислав, 80 п.
Стойко Роман, 30 п.
Стойковський Лаврентій, 80 п.
Сторощук Василь, 80 п.
Сторожук Андрій, 20 л.
Стосик Олекса, 30 п.
Стратий Йосиф, 36 л.
Строконь Іван, 80 п.
Стрисовський Войтко, 80 п.
Стулих Роман, 80 п.
Стусь Дмитро, 80 п.
Стиранка Олекса, 30 п.
Стисько Семко, 30 п.
Сухинський Семен, 80 п.
Сукмановський Павло, 30 п.
Сукмановський Стефан, 80 п.
Сукич Василь, 30 п.
Суляк Василь, 24 п.
Сулин Василь, 30 п.
Сурма Павло, 80 п.
Свадовський Марко, 80 п.
Сьвідерський Степан, 80 п.
Свецїцький Никола, 20 л.
Свендзіцький Юрко, 80 п.
Свірський Олекса, 30 п.
Свірський Яків, 80 п.
Свитак Василь, 36 л.
Свинарський Омелян, 30 п.
Свист Іван, 30 п.
Свистун Володислав, 80 п.
Свистун Олекса, 80 п.
Свитальський Роман (однор. добр.), 24 п.
Сич Лука, 30 п.
Сидор (інф.), 30 п.
Сидор Іван, 20 л.
Сидор Михайло, 36 л.
Сидорович Никола, 80 п.
Сидорович Стефан, 80 п.
Сидорук Никола, 20 л.
Сидорук Петро, 36 л.
Симанків Михайло, 20 л.
Синиця Пилип, 80 п.
Сиротд (інф.), 30 п.
Табака Теодор, 30 п.
Тацюк Михайло, 36 л.
Тарасевич Тома, 20 л.
Татарчук Дмитро, 36 л.
Таврин Теодор, 30 п.
Телечин Михайло, 80 п.
Теленко Петро, 30 п.
Тимофійчук Петро, 36 л.
Тендей Мартин, 30 п.
Терлецький Олекса, 36 л.
Терлецький Василь, 36 л.
Терпца Андрій, 30 п.
Тесляк Іван, 36 л.
Теслюк Михайло, 20 л.
Теслюк Никола, 80 п.
Тюхтїй Іван, 30 п.
Ткач Федор, 36 л.
Ткач Олекса, 30 п.
Ткачук Василь, 36 л.
Ткачук Іван, 36 л.
Ткачук Іван, 20 л.
Тодорович (інф.), 36 л.
Тодорів Лукин, 24 п.
Токарик Василь, 36 л.
Токар Іван, 30 п.
Томашевський Іван, 36 л.
Томашевський Петро, 80 п.
Томюк Козма, 24 п.
Томюк Яків, 24 п.
Томин Никола, 36 л.
Пондель Ілько, 24 п.
Попілко Андрій, 80 п.
Топорницький Андрій, 80 п.
Тріска Володимир, 30 п.
Троян Іван, 80 п.
Троян Юліян, 80 п.
Трояновський Василь, 30 п.
Трощук Йосиф, 20 л.
Трушик Іван, 20 л.
Тригуб Василь, 36 л.
Триногa Петро, 36 л.
Триєдруга Іван, 80 п.
Тритак Василь, 36 л.
Тритко Григорій, 80 п.
Третяк Йосиф, 80 п.
Турчин Іван, 20 л.
Турчин Михайло, 30 п.
Турконяк Дмитро, 20 л.
Твердохліб Іван, 80 п.
Творидло Михайло, 30 п.
Тиліцький Петро, 80 п.
Тимчук Матій, 36 л.
Тимчук Матвій, 80 п.
Тимчишин Дмитро, 30 п.
Тиміцький Олекса, 30 п.
Тимків Григорій, 36 л.
Тимофіор Дмитро, 24 п.
Тимощук Павло, 30 п.
Тимощук Василь, 30 п.
Тимошик Петро, 30 п.
Тиндалюк Андрій, 24 п.
Тиский Гнат, 30 п.
Українець Василь, 36 л.
Уличний Іван, 80 п.
Уличний Петро, 80 п.
Уик Олекса, 30 п.
Урбан Мартин, 30 п.
Урбанський Михайло, 24 п.
Устиянин Стефан, 36 л.
Ужитчук Никола, 36 л.
Фалинський Іван, 80 п.
Феципцак Дмитро, 20 л.
Фезмишин Іван, 20 л.
Фецик Денис, 36 л.
Феданько Никола, 20 л.
Федчина Никола, 80 п.
Федчишин Михайло, 30 п.
Федяр Семен, 36 л.
Федій Олекса, 20 л.
Федоряк Іван, 36 л.
Федорків Михайло, 36 л.
Федорняк Андрій, 20 л.
Федорович Йосиф, 36 л.
Федунець Павло, 80 п.
Фодувик Григорій, 80 п.
Федина Панько, 20 л.
Фельдман Петро, 80 п.
Филипчук Іван, 36 л.
Ференчук Никола, 36 л.
Ференц Олекса, 36 л.
Ферлей Дмитро, 36 л.
Фернюк Петро, 36 л.
Фікор Марко, 36 л.
Филипяк Михайло, 80 п.
Філюс Іван, 30 п.
Фірлейовський Гнат, 80 п.
Фівчук Юрко, 24 п.
Фочинський Михайло, 36 л.
Фодчук Дмитро, 24 п.
Фодчук Василь, 36 л.
Форманек Бронислав, 80 п.
Фослей Іван, 36 л.
Француз Іван, 36 л.
Франків Михайло, 80 п.
Франків Павло, 80 п.
Фуртак Гринько, 30 п.
Фуртак (інф.), 30 п.
Фуштей Адольф, 20 л.
Фута Альойзій, 20 л.
Футимейчук Іван, 36 л.
Фуґас Василь, 30 п.
Хадала Мартин, 80 п.
Хамай Іван, 30 п.
Хамула Іван, 80 п.
Харків Іван, 80 п.
Химчишин Никола, 30 п.
Хлібкевич Юрко, 20 л.
Хміль Іван, 80 п.
Хміль Никола, 80 п.
Хмільовський Федор, 20 л.
Холод Людвик, 80 п.
Хома Дмитро, 36 л.
Хомяк Дмитро, 80 п.
Хомяк Петро, 30 п.
Хомяк Теодор, 30 п.
Хомич Никита, 80 п.
Хомик Никола, 80 п.
Хоражий Фелікс, 30 п.
Хоруб Василь, 20 л.
Ховара Іван, 80 п.
Ховзун Василь, 80 п.
Храпко Олекса, 36 л.
Хробак Михайло, 80 п.
Хробак Петро, 36 л.
Хрустовський Никола, 36 л.
Христіян (інф.), 20 л. (8 комп.)
Христинюк Гаврило, 80 п.
Худич Іван, 30 п.
Худзяк Никола, 80 п.
Хвестчук Іван, 80 п.
Цар Антін, 30 п.
Цейко Петро, 30 п.
Ценкало Павло, 20 л.
Цетнар Іван, 80 п.
Цьохан Филимон, 80 п.
Ціцюра Іван, 80 п.
Цісаковський Антін, 20 л.
Цішевський Адольф, 36 л.
Цюкайло Михайло, 80 п.
Цюпа Данило, 80 п.
Цюпа Іван, 30 п.
Цвплинюк Юрко, 24 п.
Цимбаліста Тимко, 80 п.
Цимбалюк Іван, 36 л.
Чабан Дмитро, 58 п.
Чабановський Ілярій, 36 л.
Чайковський Кароль, 30 п.
Чайковський Михайло, 80 п.
Чаплинський Петро, 20 л.
Чапран Іван, 30 п.
Чарнецький Ник., 80 п. (9 комп.)
Чарнецький Ник., 80 п. (1 комп.)
Чеховський Іван, 36 л.
Чепіль Михайло, 80 п.
Чепух Теофіль, 80 п.
Чернецький Григорій, 36 л.
Чернецький Маріян, 36 л.
Чернявський Никола, 20 л.
Ченіцький Гриць, 36 л.
Чермак Андрій, 36 л.
Черсак Дмитро, 36 л.
Червінський Юрко, 36 л.
Чіпак Дмитро, 30 п.
Чобанюк Олекса, 36 л.
Чобанюк Іван, 36 л.
Чокан Іван, 36 л.
Чоловський Йосиф, 24 п.
Чоп Павло, 30 п.
Чорній Василь, 36 л.
Чорнобай Семен, 80 п.
Чорнописький Василь, 80 п.
Чорний Василь, 80 п.
Чорний Михайло, 30 п.
Човган Іван, 36 л.
Чуба Никола, 80 п.
Чуба Стефан, 80 п.
Чубай Андрій, 30 п.
Чучман Стефан, 80 п.
Чучман Прокіп, 80 п.
Чудовський Адольф, 30 п.
Чулик Іван, 30 п.
Чупіль Іван, 80 п.
Чубатий Никола, 36 л.
Чуха Іван, 36 л.
Чуборак Теодор, 36 л.
Чиж Василь, 80 п.
Чижик Йосиф, 80 п.
Чижик Павло, 80 п.
Шельвах Никола, 36 л.

(Дальше буде).

ХТО ЩЕ НЕ МАЄ КАЛЕНДАРЯ

УКРАЇНСЬКА РОДИНА

на рік **1915.**

ХАЙ СПІШИТЬ З ЗАМОВЛЕНЄМ.

Ціна сего календаря лиш **50 цнт.**

Зміст сего календаря дуже богатий і ми певні що вдоволить й найвибагливійшого читача. Там є: історія України й Канади, ґеоґрафічний нарис українських земель, історія українського поселеня в Канаді і що найважнійше праця „Про велику европейську війну". Оповіданя, нариси і жарти переплітають поважний матеріял.

Понад 70 ілюстрацій прикрашує 300 сторін друку.

ВАЖНЕ: Там є також нарис житя славного канадійського розбійника І. Кравченка.

RUSKA KNYHARNIA
850 Main Street, Winnipeg, Man.
Canada.

СПЕЦІЯЛІСТА

лічить недужих мущин, женщин і дітий.

ОГЛЯДИНИ БЕЗПЛАТНІ — ДОБРА НАГОДА ДЛЯ НЕДУЖИХ У — ПОРАДА БЕЗПЛАТНА

Dr. J. C. Brown

котрий лічить уміло недуги желудка, серця, легких, утроби, кишок, ушей, носа і горла. Недуги женщин лічу без операції, також лічу ревматизм, недуги крови і скіри мущин і женщин.

Коли терпите з почином висше згаданих недуг, або чуєте якубудь зміну на гірше у Вашім здоровлю, не віддавайтесь розпуці і не думайте, що уже більше не віднайдете здоровля доки я Вам того не скажу, а памятайте, що уділяю поради лікарської даром. Поміг я уже богато нещасливим, котрих другі лікарі не могли вилічити і доражували операцію одиноку дорогу до житя.

Я укінчив один з найлїпших університетів в сьвіті з відзначенєм і лічивши [illegible] 26 літ найтяжші недуги і в моїм офісі находять ся [illegible] до розсліджуваня недуг і лїченя їх. Маю знамениту Х-сьвітлячу машину, котрою осьвітлюю внутреньости тїла чоловіка і видаю [illegible]. Маю також машину [illegible] електричну, якою [illegible]. Маю також много иньших машин електричних, однак не буду тут всего вичисляти.

Отже не опускайте тої спосібности, не занедбуйте на гірше Ваших недуг, щобисьте також не захорували.

МІЙ АДРЕС

50 WEST 36th STREET, NEW YORK, N. Y.

недалеко 6-ої еві на другім поверсі

Отворено від 9 рано до 8 веч. щоденно; в неділю від 10 рано до 2 попол.

ЖМІЄЧНИК є одним з найлїпших домашних ліків і певним средством проти ревматизма, болю плечей, кольки і болів грудий. Є помічне на болі голови, на болї суставів у рук і ніг, на легкий параліж карку, болі горла і зубів. **СЕЙ ЛІК Є ВИРОБУ СЛАВНОГО Д-РА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО.**

Відносіть ся до ґенерального аґента, залучаючи 2-центову марку на відповідь: 15ч50

MIKE FEDIW,
47 Ridge St.,
Hastings upon Hudson, N. Y.

Читайте руські книжки і ґазети бо часте читанє веде до просьвіти, а просьвіта — се сила.

ЗНАМЕНИТА ПОЗОЛОЧУВАНА ГОДИНКА З 21 КАМІНЧИКАМИ ЛИШ ЗА **$6.95**

Се елеґантна ґравірована і позолочувана годинка з подвійними ковертами, звичайної величини є прихожою для робітників ЖЕЛІЗНИЧИХ і тих, що потребують доброї і певної годинки. Ґарантована на 20 літ. Зрозумійте, що се не є підробленя, але ПРЕДМЕТ ТРЕВАЛИЙ. Вам відомо, що купці цінять від $35.00 до $100.00 і більше за годинку з 21 кам. Купіть сю годинку впрост від нас. ОДНАК НЕ СПУСКАЙТЕСЬ НА НАШІ СЛОВА, А САМІ ОСУДІТЬ. Вишлемо Вам експресом ЗА ПОСЛІПЛАТОЮ $6.95 і дамо дозвіл експресови, щоби Вам віддано до оглядненя заки заплатите. Коли невдоволитесь, зверніть її на наш кошт. (Дамські годинки мають лиш 7 камінів).

МИ РИЗИКУЄМО — І ОПЛАЧУЄМО КОШТИ. ҐУРТОВНА ПРОДАЖА ДЛЯ АҐЕНТІВ: 6 годинок висилаємо на одну адресу за ціну 5 годинок.

CHICAGO WATCH CO.,
750 Singer Bldg., State St., Chicago, Ill

P. S. — Сю годинку не продавано НІКОЛИ ПЕРЕДТИМ в такій ціні — навіть для ґуртовників і перепродавців. 26ч35

Dr. WARD

СПЕЦІЯЛІСТ МУЖЕСЬКИХ НЕДУГ

Моя кільканайцятьлітна практика є до Вашої розпорядимости. Лічу найновійшими методами всі секретні недуги, сифіліс, затроєнє крови, утрату животности, пропуклину, розширенє жил, висушенє, обезсиленє, ревматизм, гемороїди, як також недуги міхура і нирок. ЦІНИ УМІРКОВАНІ.

Єсли другі лікарі не помогли Вам, прийдіть до мене на пораду. Зволіканє є небезпечне. Пораду даю даром. Прийдіть вівзідати мій анатомічний музей і побачити чоловіка здорового і в хоробі. Інтересне і поучаюче. Вступ вільний. 95—

Dr. Ward
417 Sixth Ave., New York
Bet. 25th and 26th Sts.
Години: щоденно від 9 р. до 8 веч.; в неділі: від 10 рано до 2 поп.

МОДНІ УБРАНЯ

Коли хочете гарно убратись, то дайте зробити або купіть собі готове і за дешеві гроші убранє у Вашого доброго знакомого і звісного рочестерського кравця.

S. Levin, 11ч47
469–471 Clinton Ave., N. Rochester, N. Y.

До хорих Русинів по всїх закутинах Злучених Держав!

Др. Б. ГОГЕНБЕРҐ,
славний спеціяліст зі старого краю

поручає всім терпячим Русинам, так мущинам як і женщинам свої успішні лікарські услуги.

Лічить з найліпшим і найпевнійшим успіхом ревматизм всякі недомаганя жолудкові недугу утроби, нирок, згрубленє жил, гемороїди, структуру або звуженє мочевого каналу, недуги венеричні, як рівнож всїлякі наслідки тайних недуг, недуги скірні, ріжні затроєня крови і т. д.

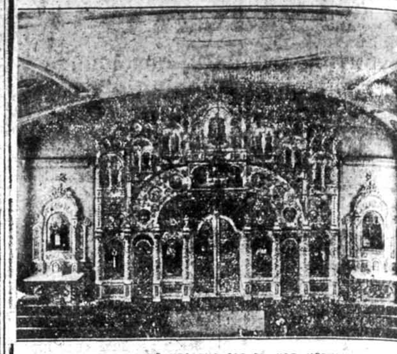
Доконує всікі найтяжші операції мущин, женщин і дітий в своїм офісі або в домі пацієнта, спеціяльно же на пропуклину при помочи спеціяліста з Відня.

Єсли би хтось не міг прийти особисто, нехай опише листовно з повним довірєм свою недугу, а дістане совісну і безплатну пораду.

На відповідь залучіть почт. марку.

Dr. B. HOHENBERG,
304 2nd Ave., (між 17 а 18 ул.)
NEW YORK CITY.
Години офісові: щоденно від 8-ої рано до 8-ої вечер.

ІКОНОСТАС ЗРОБЛЕНИЙ НЕДАВНО ДЛЯ ГР. КАТ. ЦЕРКВИ СЬВ КИРИЛА І МЕТОДІЯ В ОЛИФАНТ, ПА.

ІВАН ЛУГОВЯК

АРТИСТ-РІЗБЯР

Бувший директор різбярського і позолотарського відділу і тов. для розвою руської штуки у Львові.

ВИКОНУЄ ЧУДОВІ ІКОНОСТАСИ, ВІВТАРІ, КИВОТИ, ПРОПОВІДАЛЬНИЦІ і инші. Золотить гарно. Його роботи різбярські і позолотарські можна оглядати в місцевостях: Бутлер, Пітсбурґ, Мікісракс, Ембрідж, Ню Йорк, Оебурн, Форд Сіти і инші. 31, 34 і 37.

Робітня у власнім будинку, заосмотрена в електричні машини. В тій робітни працюють фахові робітники. За точність і якість ґарантуєсь

JOHN LUHOWIAK
921 Warrington Ave. Pittsburg, Pa.

Стережіть ся безвартісних підроблених ліків а купуйте лиш правдивий Richter's Pain-Expeller з торговельною маркою Якор, яка є побіч представлена.

Фляшочки по 25 і 50 центів так кождій аптиці як і впрост від

F. Ad. Richter & Co.,
74–80 Washington St.
NEW YORK, N. Y.

ХОРІ ЛЮДИ! Чи стратили Ви терпінє яке мали з причини Вашої недуги?

Власний дім.

День за днем, тиждень а тижнем, місяць за місяцем, рік за роком, занимаюсь лїченєм хорих людий. Представте собі, кілько хорих я уже вилічив, а кількох хорим украсив житє. Коли Вам житє надоїло через пробованє так званих ліків і відчуваєте, що з Вами все гірше, в такім разї сейчас зверніть ся до старого опитного спеціяліста.

Він дасть Вам даром пораду, що Вам робити, щоби спасти житє і обяснить Вам недугу. Лічу уже 20 літ з найлїпшим результатом всї недуги, як: безсилє, затроєнє крови, гемороїди, біль жолудка, серця, легких, печінки, почок і т. п. Для недуг полових і нервових маю більші знані електричні апарати і Х-лучі, за помочию котрих переглядаємо Ваші внутрішні органи. Не кождий доктор має ті апарати, длятого, що суть дорогі. Хемічне розслїджуванє мочи. Не відкладайте до завтра, а сейчас приходіть до звісного лікаря: 56—

Dr. L. LANDES,
140 East 22nd St., New York, N. Y.,
betw. 3rd & Lexington Ave.
Приймає ся хорих в годинах: від 10-ої рано до 8-ої вечер, а в неділї від 10-ої рано до 4-ої попол.—Поради даром.

ПОЗІР НА ЗЛОДІЇВ!

28ч

Можеш охоронити свій золотий годинник особлившим нововинайденим хоронителем годинників, які даємо цілком даром кождому нашому купцеви годинника або инших дорогоцінностий які продаємо **по $1 на місячні сплати.**

Пишіть по богатий, безплатний цінник з годинниками і иншими дорогоцінностями.

THE CREDIT WATCH & JEWELRY COMPANY,
194 East Houston Street, Dept. 32, New York, N. Y.

Чи Ви хочете мати радість, веселість і сьміх у Вашій хаті?

ФОНОҐРАФ SUPREME Є ОДИНОКИМ НА СЬВЯТОЧНІ РОЗРИВКИ.

ГАРНИЙ ВИРОБОМ І СТИЛЬОВИЙ В ЦІНАХ ПРИСТУПНИХ І НА ЛЕҐКІ СПЛАТИ.

Найбільший склад українських рекордів.

[illegible]

ДАРОМ ПІСНІ ПРОБА

ЗВЕСЕЛІТЬ ВАШУ ХАТУ!

Питайте за безплатним катальоґом ще нині.

З трубою або без труби.

Адреса: Депт. K.

THE SUPREME MUSIC CO., 196 E. Houston Street, New York, N. Y.

ШКОЛА АКУШЕРІЇ!
УЧІТЬ СЯ АКУШЕРІЇ В НАШІЙ ШКОЛІ, АБО У СЕБЕ ДОМА. ПО УКІНЧЕНЮ ВИДАЄМО ДИПЛЬОМ. Лічимо у [illegible] слабости мущин, женщин і дітий. Адресуйте:
Dr. C. DEUTSCH, School of Midwifery
229 E. 14th St., Dpt. S. New York, N. Y
Telephone: Stuyvesant 933.

РУСИНИ ПІТСБУРҐА!

Чи Ви знаєте

ЩО ГРОШІ, ТО СИЛА?

Старайте ся пізнати та почніть складати свої ощадности в стейтовім банку на розі улиць

83— CARSON і 14-ої.

Сей банк є одним з найстарших і найпевнійших банків, що цілковито забезпечує Ваші ощадности. У нас складають ся гроші ЦЕРКОВНІ, БРАТСЬКІ, СИРІТСЬКІ і ин. Кождий, що має у нас гроші, отримує на бажанє звіт стейтових контрольорів.

Продаємо КОРАБЕЛЬНІ КАРТИ на найліпші лінії, а ГРОШІ до краю висилаємо по почтовім курсі.

German Savings & Deposit Bank
COR. 14-oї і CARSON STREETS, SOUTH SIDE PITTSBURGH, PA.
И. Е. Рот, през., А. П. Міллер, кас., Ол. Бучак, урядн. банку.

ПО 2 ДОЛ. МІСЯЧНО.

По 2 дол. місячно.

СПЕЦІЯЛЬНА ОФЕРТА

Ми даємо кождому нагоду дістати сей гарний грамофон враз з 40 піснями, який попередно продавано по $60, а тепер лиш за $28.

Пришліть $5 завдатку а ми вишлемо Вам сю гарну машину з ґаранцією на 15 літ. Маємо також ріжнородні машини, які можете набути у нас на леґкі сплати, як прим. по $2 місячно. Для вигоди наших місцевих покупців, наш склад є отворений вечерами і у сьвята.

INTERNATIONAL TALKING MACHINE CO. 59—
70 Allen Street, Dept. 308
New York, N. Y.

ПО 2 ДОЛ. МІСЯЧНО.

ПЕТРО ЯРЕМА
РУСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
випозичає керичі на весіля, хрестини і всякі другі забави.
115 Ave. A., New York, N. Y.
Телефон: Orchard 2568.

R. J. Glick Агент асекурацийний від огня.
Офіс находить ся —39
в WILLIAM McCONNEL BUILDING
SHAMOKIN, PA.

Нема нині щастя без него!

ФОНОҐРАФИ

НА 3 МІСЯЦІ БЕЗПЛАТНОЇ ПРОБИ, І 50 КАВАЛКІВ СЬПІВАНОК ДАРОМ. — ВИСИЛАЄМО КОЖДОМУ І ВСЮДИ.

Найприступнійші ціни, найбільший склад руських рекордів. Пиши по безплатні ілюстровані цінники і інформації еще нині до ОМЕЛЯНА ПОРАЙКА. Dep. 87.

Independent Phonograph Co., 101 Essex St., New York, N. Y.

КНИЖОЧКИ ПЛАТНИЧІ для Братств і Товариств до вписуваня місячних вкладок, можна дістати в друкарни „Свобода" по ціні 7 цнт. штука.

ПОБІДА.

Д-ра Аккербума „Ора" увільнить молодих і старих від ревматизму. Половину людського віку взяло, щоб побороти се терпінє. Всякий віднискає свою силу в кількох днях. Найдорожшим скарбом є здоровлє а здоровлє то гроші.

ОРА Срt.
1012 41st St., Brooklyn, N. Y.
За 75 цнт. дістанете се лікниче средство і всякі поясненя. 35ч—
Патент з дня 30. червня 1906. число 59,457.

ПО 2 ДОЛ. МІСЯЧНО.

По 2 дол. місячно.

СПЕЦІЯЛЬНА ОФЕРТА!

1000 співних машин, які остали з сьвяточного запасу і які продавано по $50, ми тепер продаємо їх враз з 20-ма платами по $21.50. До кождої машини даємо ґаранцію на 15 літ. Пришліть на $15 завдатку, а ми вишлемо Вам сю гарну машину. У нас є також инші машини, які продаємо на сплату по $2 місячно. Жадайте нашого безплатного каталоґа фоноґрафів і музичних інструментів. Наш склад є отворений вечерами до 10-ої годи. не виключаючи неділь і сьвят. 56—

GREATER NEW YORK PHONOGRAPH CO.,
308 GRAND STREET. D. 306 NEW YORK, N. Y.

ПО 2 ДОЛ. МІСЯЧНО.

---

25 ДАРУНКІВ ДАРОМ! 14 K GOLD FILLED WATCH $5.50

СПЕЦІЯЛЬНА ПРОДАЖА 14 К. GOLD filled ГОДИНОК впрост ПО ЦІНАХ ФАБРИЧНИХ для як найбільше можливої розпродажи. ХТО ТЕПЕР ЗАМОВИТЬ У НАС, ДІСТАНЕ 25 ГАРНИХ ПРЕДМЕТІВ, які тут повисше подано ЗОВСІМ ДАРОМ, а іменно: Імпортовану отворену годинку (модель), гармоніку, женську бранзолєту, зеркальце і 3 річи тоалєтові, подвійний ланцюшок і дармовис, хрестик з емальованою різьбою Розпятя, бранзолєта з годинкою (для молодців), 32 калібр. револьвер (модель), фонтенове перо, файка, бритва, пасок до бритви, шпильку до краватки, спинки до маншетів, сорочки і ковнірців, перстінь і ножик.

Хто витне се оголошенє тепер і зашле до нас враз з депозитом 25 цнт. (грішми або марками), то ми вишлемо сейчас годинку і сих 25 дарунків додатково, ЗОВСІМ ДАРОМ.

Коли по одержаню пакунка переконаєте ся, що ся годинка є правдива 14 Gold Filled з ґарантією фабрики на 20 літ, що вона має осередок сьвітової слави і що тих 25 дарунків є найліпшої якости, тоді заплатите решту $5.25 і 35 центів на кошти пересилки дарунків; коли ж Вам не до вподоби, ми звернемо Вам задаток. Звертаємо Вашу увагу, що купуючи від нас годинку, НЕ ПОНОСИТЕ ЖАДНОГО РИЗИКА, бо на наші годинки даємо 20-літну ґарантію і на случай, коли годинка зіпсувалась, ми її направимо або виміняємо на другу зовсім БЕЗПЛАТНО. — При замовленях з Канади, треба цілу належитість прислати наперед.

ПОВІДОМЛЯЄМО ВСІХ, що наша ФІРМА Є ХРИСТІЯНСЬКОЮ, і не має нічого спільного з ошуканчими фірмами з других місцевостий, які наслідують наші оголошеня. Ті, що хотять мати добрий мужеський або женський годинник враз з дарунками по дійсній ФАБРИЧНІЙ ЦІНІ, нехай купують їх лиш У НАЙБІЛЬШЕ ЗВІСНІЙ, старій християнській компанії, а одержать все то, що тут оголошуєсь. Адресуйте до: 33 і 35

NATIONAL COMMERCIAL COMPANY, 90 WEST BROADWAY, Dept 91. NEW YORK, N. Y.

УВАГИ НА ЧАСІ. Великанський економічний розвій Ню Джерзи стейту спричинив також небувалий доси зріст вартости землі в сім стейті. За акер землі куплений пару літ тому назад за $50, платить ся тепер $200 до $500. Заповідають, що за кільканайцять літ Ню Джерзи стейт буде найбогатшим в цілій Юнії. В власнім інтересі земляків лежить отсе, поспішити ся використати отсю обставину сприяючу і закупити собі реальність на Руській Кольонії в Мілвіл, Н. Дж., де вже пару сот родин закупили собі ґрунта. $100 куплять 5-акрову фарму, $200 куплять 10-акрову фарму, $400 куплять 20-акрову фарму і т. д., на Руській Кольонії в Мілвіл, Н. Дж. о годину їзди від Філядельфії в околици великих і промислових міст: По інформації зголошувати ся сейчас або приїзджати відразу повідомивши нас вперед просто до офісу на адресу: EUROPEAN COLONIZATION CO., 761 Drexel Bldg., Philadelphia, Pa